

STIDSHOLT UNGDOMSSKOLE
1969

STIDSHOLT
UNGDOMSSKOLES
AARSSKRIFT

1969

UDGIVET AF
UNGDOMSSKOLENS
ELEVFORENING

FREDERIKSHAVN
EKSPRES-TRYKKERIET

1969

INDHOLD

Lys i mørket	<i>Erling Skov</i>
Mahatma Gandhi	<i>Marie Risegaard Jakobsen</i>
90 unge år	<i>Grethe Buhrkall</i>
I klunserlejr	<i>Ada Larsen</i>
Andre steder fra	<i>Hans Jakobsen</i>
Aaret, der svandt	<i>Hans Jakobsen</i>
Alvor og humor – levertran og snaps	<i>Magda Pedersen</i>
Solskinsøen i Østersøen	<i>Karen Søndergaard</i>
Mindeord	<i>Hans Jakobsen</i>
Elevmødet	<i>Juel Højbjerg</i>
Korte hilsener	
Meddelelser	
Elevfortegnelse	
Regnskab	

Lys i mørket

Af mørke er der så mange slags. Enhver vil kunne opregne utallige situationer, hvor mørket trak sig sammen omkring et enkelt menneske, om en familie eller om et land, så der ingen lyspunkter var at se.

Hos os kommer julen midt i mørketiden. Vel er den korteste dag ovre, når julen kommer. Det forhold er i rigt mål udnyttet billedligt i vore julesalmer.

Julenat, da vor Herre blev fød,
da tændte sig lyset i mørkets skød!

Men årstidens mørke, der vel kan bruges billedligt, er for intet at regne mod det mørke, der på mangfoldige måder gør sig gældende i vort liv. Vort liv forløber bestandigt i modsætninger: mørke og lys, sorg og glæde, angst og mod.

Snart er der ydre begivenheder, der bestemmer, om det ene eller det andet skal råde. Ingen er i stand til at skabe sig en lille fredfyldt plet, hvor lyset alene råder. Heller ikke i julen.

Snart kommer også mørket indefra. Det kan være skyldens mørke som det, der kun spredes ved, at den, man er skyldig overfor, kommer til en med tilgivelsens lys.

Et levnedsløb er en vandring under en vekslen mellem lys og mørke. Et levnedsløb begynder ens for alle: rige og fattige, sunde og svage! Alle fødes som ganske hjælpeløse væsner, og intet menneske kan overleve de første år, uden at der ofres uendelig megen omsorg på det i et årelangt værn. Det er alle afhængige af i den første levetid. Men hele levnedsløbet igennem er selv den største omsorg afmægtig, når det gælder liv og død. Under voksnes ansvarlighed og afmagt gror børnene op i syd og nord, i øst og vest, i alle racer, tider og lande på den jord „i hvis favn, der hades og der myrdes, slægt efter slægt“.

Det er altid et skæbnesvangert øjeblik, når et barn fødes til verden, for nu er det uhjælpeligt bundet til sit levnedsløb fra vugge til grav. Imponerende og respektindgydende er menneskelig viden og magt. Grænsen for tekniske erobringer er rykket langt ud i verdensrummet. Dybere og dybere er den menneskelige viden trængt ind i naturens hemmeligheder, bag døre, der før var lukkede. Men lige uhjælpelig er den, der fødes, bundet til sit levnedsløb. Hvert menneskebarn er som et fnug i rummet og tiden.

På mangfoldige måder spørges der om menneskets værd. Og utallige er de målestokke, der bruges. Hvad er småt og hvad er stort? Det er ikke så ligetil med svaret, når et levnedsløb skal gøres op.

I julens budskab er tegnet de første streger i billedet af et levnedsløb. Julen hos os er et broget billede. Nogle hektiske uger går forud for den med travlhed og stor omsætning. Men midt i det brogede virvar med de mange kunstige lys, der ikke driver mørket på flugt, skal vi høre om Ham, der blev født under fattige kår, og som nu var uhjælpeligt bundet til et menneskeligt levnedsløb.

„Ordet blev til kød og tog bolig iblandt os.“ Ordet er ikke en tanke eller idé udtænkt af menneskehjerner. Det er ikke en teori, men det tager menneskeskikkelse. Et barn, der fødes. Hvad betyder det på magthaverens mandtalsliste? Et værgeløst væsen lagt i menneskehænder. „Et barn er født“, ja, det er Guds dårskab, kærlighedens dårskab.

„Hvor stor er din verden“, spørges der i en gammel fortælling, og svaret lyder: „... så stor, som din kærlighed rækker!“ Guds verden og virkelighed er så stor, som hans kærlighed rækker. I sin kærligheds dårskab betror han os sin søn. Man betror ikke ens barn til hvem som helst. Nej, man udvælger sig nogle, inden man slipper ens barn. At Gud betror os sin søn betyder, at vi i vort mørke er udvalgt.

Jesu fattigdom beror ikke på, at Han fødes under ydre ringe kår, men på, at Han vil nøjes med at være menneske under vore kår. Når vi finder vor verden umenneskelig, fordi mørket råder i os og om os, og når vi beklager os over, at så meget er meningsløst, så har vi så let ved at forarges over andres hårdhed og kulde. Og vi har så let ved at sige: Det er ikke min skyld! Med de ord bryder vi forbindelsen til andre for at hævde vor „uskyld“. Det bliver skylden ikke mindre af, og skyldens mørke bliver liggende over os.

Men „lyset skinner i mørket, og mørket fik ikke bugt med det!“ Den virkelighed, der kommer til os i julens budskab, er større og stærkere end al trodsig menneskemagt. Barnet i krybben og manden på korset fuldførte et menneskeligt levnedsløb. På én gang bundet til vor skæbne helt ind i Langfredagens menigsløse mørke, og dog fri til at give sig selv i kærlighed trods alle magters forsøg på at gøre mørket tættere. Julen er ikke en kort episode. Den varer virkelig helt til påske.

Guds kærligheds udholdende magt, som den er givet til kende i Jesu levnedsløb, det er lyset, der skinner i mørket, og mørket fik ikke bugt med det.

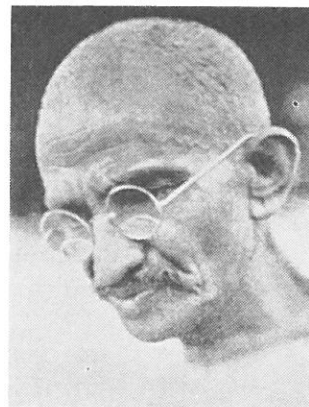
Det er det lys, som aldrig slukt,
jager det stigende mulm på flugt,
åbner udsigten fra det lave,
trøster mildelig mellem grave!

Derfor må vi midt i mørket ønske hinanden en glædelig jul!

Erling Skov, Lejrskov.

Mahatma Gandhi

Rundt om i verden har man i året 1969 fejret – hvis man kan bruge det udtryk – 100-året for Gandhis fødsel. Der er skrevet store bøger og hundredvis af artikler om denne mærkelige lille mand.

Jeg kan ikke komme uden om, at hans navn også skal nævnes i vort årsskrift. Men hvordan skrive en lille artikel om så stor en mand?

For at kunne give et reelt billede af hans betydning, måtte man først tegne en baggrund med redegørelse for politiske, sociale og religiøse forhold i store dele af verden i de 100 år, og det kan af gode grunde ikke blive her i dette skrift.

Einstein har sagt om Gandhi: „Kommende generationer vil sandsynligvis næppe tro, at en mand som denne i kød og blod nogen sinde har vandret på jorden“.

Mohandas Karamchanda Gandhi blev født 2. oktober 1869 i en lille by på Indiens vestkyst. Hans familie tilhørte middelklassen og var af høj kaste. Faderen var embedsmand og premierminister i staten Porbandar. Moderen var en meget from kvinde, mild og gudfrygtig, og var i høj grad med til at præge sønnens personlighed.

Mahatma Gandhi er det navn, der blev kendt ud over verden. Mahatma betyder den store ånd eller den store sjæl. Der var intet ved hans fødsel eller hans barndom, der tydede på, at han var en stor ånd, havde særlige evner eller høj intelligens. I børneskolen havde han svært ved at lære tabel. I sin selvbiografi siger han om dette: Min tankeevne må have været træg og min hukommelse elendig. I gymnasiet blev han regnet for en middelmådig elev, skønt han var meget pligtfuld.

Han var genert og frygtssom, men hans ærlighed var det mest fremtrædende karaktertræk. Der fortælles, at han engang, da der i skolen var tilsyn af en britisk skoleinspektør, havde stavet nogle ord helt forkert. Hans lærer opdagede det under prøven og hviskede til ham, at han skulle skrive af efter sidemandens tavle. Drengen nægtede at gøre det og blev senere irettesat derfor.

Dette lille træk siger noget om det, der inderst inde blev grundpillen i hans liv: hans respekt for sandheden. For ham var Gud sandheden – og sandheden var Gud.

Allerede som 13-årig, mens han gik i skole, blev han gift med den jævnaldrende Kasturbai. De fik deres første barn, før de var 18 år. Kasturbai blev hans ledsager og medhjælper igennem hele hans liv, også efter at Gandhi gik over til at leve i cølibat. Hun delte hans arbejde, hans lidelser og ofte hans fængselsstraffe med ham.

Da Mohandas Gandhi var 18 år, rejste han til England for at blive uddannet til sagfører. Denne uddannelse tog tre år, hvorefter han vendte tilbage til Indien. To år efter blev han kaldt til Sydafrika for at føre en sag. Dette blev begyndelsen til en tyveårig kamp for de indvandrede indiske hinduers ligestilling med de hvide i Afrika.

I de år grunlagdes det princip og de ideer, der skulle blive bærende for al Gandhis senere virke: ideen om passiv modstand og ikke vold. Gandhi troede på, at ingen rå magt kan knuse ånden hos den mand, der er rede til trods og villig til at lide. Hvad han selv kunne gøre, kunne han også lære andre. Individuel modstand kunne udvides og blive organiseret i en massekamp som et åndeligt sidestykke til krig.

Passiv modstand hedder på indisk SATYAGRAHA og betyder sandhedskraft eller sjælskraft. Satyagrahi er et menneske, der holder fast ved sandheden og viser styrke i en retfærdig sag.

På dette grundlag førte Gandhi sin kamp mod de uretfærdige love og umenneskelige behandling af inderne i Sydafrika. Det var strenge regler, han gav: tålmodig og uden modstand at udholde fornærmelser, pisk eller fængsel.

Selv blev han i disse år tre gange dømt og fængslet. Mange tusinde andre indere fængsledes, men strejker og protestmarcher fortsatte, og tilsidst gjorde general Smuts det, som det udtrykkes i en amerikansk Gandhi-biografi, „hvad enhver anden regering, som nogensinde har stået i modsætning til Gandhi, har måttet gøre – han gav efter“.

Til general Smuts, der havde sendt Gandhi i fængsel, som havde brudt sine løfter i en vigtig lovgivning, som havde været Gandhis største modstander under den lange kamp i Afrika, sendte Gandhi ved sin afrejse til Indien et par sandaler, som han selv havde lavet under ét af sine fængselsophold. Generalen skrev 25 år senere: „Jeg har båret disse sandaler mange somre siden, skønt den tanke har strejft mig, at jeg ikke er værdig til at stå i så stor en mands sko“.

To år efter sin tilbagekomst til Indien tog Gandhi sig på at hjælpe bønderne, der blev udnyttede og udbyttede af de britiske indigo plantere. Kapitalmagten fik ham stævnet for retten, hvortil tusindvis af bønder fulgte ham. Dette chokerede dommeren, der udsatte sagen og løslod ham uden caution, som han nægtede at betale, og sagen blev senere trukket tilbage. Gandhi fortsatte sit arbejde blandt bønderne. Sammen med en flok frivillige hjælpere drog han rundt til landsbyerne, underviste i almindelig hygiejne og oprettede skoler for børnene. Samtidig med, at han over for myndighederne stred for bøndernes ret til dyrke deres jord, underviste han bønderne i ikke volds princippet, at kæmpe for deres frihed og at opfylde deres forpligtelser.

Men også byerne havde brug for ham i striden mellem tekstilarbejderne og fabriksejerne. Da arbejdernes krav var lovlige, opfordrede han dem til at gå i strejke, og de lovede ham at bruge ikke-vold-metoden. Gandhi var bange for, at de ikke kunne overholde løftet om ikke-vold, og da det var frygt for sult, der drev dem til desperation, besluttede han selv, at han ikke ville røre mad, før parterne var kommet til forståelse. Efter tre dages forløb enedes parterne om voldgift.

Dette var begyndelsen på hans livslange kamp for retfærdighed i Indien. En kamp med så mange aspekter, som det vil være umuligt at gennemgå i en enkelt artikel.

Den indiske hjemmeindustri var slået ud ved indførsel af udenlandske tekstilvarer, og landsbyboerne derved drevet ud i armod og sult. Han proklamerede ikke-samarbejde med englænderne bl. a. ved at få folk til at spinde og væve deres eget tøj. Spiderokken blev symbolet for denne ikke-samarbejds-bevægelse. Gandhi forlangte ikke af andre, hvad han ikke selv kunne deltage i, derfor så man ham ved spiderokken mindst en time hver dag. For vestens folk har billedet af den berømte mand ved rokken sikkert ofte virket latterligt, når man ikke kendte baggrunden.

Gandhi kæmpede for hindu-muhammedansk enhed. Han vandt mange sejre, men gang på gang også nederlag, når de to parter alligevel bekæmpede hinanden med voldelige midler. Så var hans sidste middel faste og bøn. I sidste instans følte han sig skyldig, både på tilhængerens og modstandernes vegne. Fasten var soning for begået uret.

Gandhi kæmpede for ophævelse af „urørlighed“, for at give de udstødte, pariaerne, de kasteløse menneskeret. Han stred for kvindernes ligeberettigelse, og kvinderne, der havde levet afsondret i århundreder, marcherede sammen med mænd, protesterede mod uretfærdighed og blev arresteret og fængslet sammen med mænd.

Der kom lovforslag, der nægtede inderne deres borgerrettigheder, og Gandhi opfordrede til national sørge- og protesttilstand opretholdt ved, at man lukkede forretninger og kontorer. Denne bevægelse bredte sig som en steppebrand over hele Indien og overrumplede det britiske styre. Gandhi blev arresteret. Dette forårsagede ophidselse blandt hans tilhængere og der fandt voldshandlinger sted. En politibetjent blev dræbt. Gandhi sonede ved tre dages faste. – Men fra britisk side skulle drabet hævnes. Og her citerer jeg en beretning fra den indiske Unesco-Nationalkommission: „Samme dag, den 13. april 1919, som Gandhi indledte sin tre dages faste, gav den britiske general Dyer ordre til en massakre på ubevæbnede og fredelige borgere i Jallianwala Bagh i Amritsar. Senere indrømmede selv en officiel rapport, at 400 mennesker var blevet dræbt og mellem 1000 og 2000 såret. Den uofficielle undersøgelse, der blev foretaget af Gandhi, anslog tallet til 1200 døde og 3600 sårede. Denne fejge massakre på uskyldige mennesker blev efterfulgt af vedtagelsen af en krigslov i Punjab med massearrestationer, piskning og den umenneskelige ordre om, at ingen inder måtte passere en bestemt gade uden at kravle på maven. Hvad der skete den dag – og som af Sir Valentine Chipl er blevet kaldt „denne sorte dag i det britiske Indiens annaler“ – markerer et vendepunkt i historien om den indiske kamp. Englands moralske prestige havde fået et dødeligt slag. Fra dette tidspunkt kunne Gandhi ikke holde sig væk fra indisk politiks slagmark.

– – – Han omdannede kongressen og fik talende politikere til at blive aktive revolutionære, han fik engelskvenlige samfundsledere til at blive samfundets tjenere, og disse gik fra den tid i hvidt hjemmевævet tøj. Han slog bro over kløften mellem intellektuelle og masserne og udvidede selvstyrebegrebet (swaraj) til at omfatte næsten enhver form for

social og moralsk fornyelse. Fra nu af er historien om hans liv, historien om, hvorledes kongressen (som han var medlem af) kæmpede for og vandt Indiens frihed“.

„Som en troldmand rejste Gandhi en storm af begejstring i landet med opfordring til ikke-samarbejde. — — — Mange indere gav afkald på titler og udnævnelser, sagførere opgav deres praksis, studenter forlod læreanstalter og skoler, og tusinder byboere drog ud til landsbyerne for at udbrede budskabet om ikke-samarbejde ved ikke-vold. — Det slumrende folk vågnede op i en begejstringsrus af mod og selvopofrelse —“.

Atter skete der i en tilstand af massehysteri et brud på ikke-volds metoden. Atter gik Gandhi i faste, og atter benyttede den britiske regering lejligheden til at arrestere ham, og han fik en dom på seks år. To år senere blev han efter en alvorlig sygdom og operation løsladt. Han skulle komme til at opleve mange flere fængselsophold.

Hans kamp var *for* sandhed, *for* kærlighed og fordragelighed mellem mennesker og *imod* had.

Selv skrev han i et opråb før en fængsling: „Under lang øvelse og bøn har jeg i fyrretyve år ophørt med at hade nogen. Jeg ved, det er en stærk påstand, ikke desto mindre kommer jeg med den i al ydmyghed. Men jeg kan hade det onde overalt, hvor det findes, og det gør jeg også. Jeg hader det regeringssystem, det engelske folk har oprettet i Indien, jeg hader den hensynsløse udbytning af Indien, ligesom jeg i mit hjerte hader det afskyelige „urørlighedssystem“, som millioner af hinduer er ansvarlige for. Men jeg hader ikke de styrende englændere, ligesom jeg ikke hader de styrende hinduer. Jeg søger at reformere dem på alle de måder, der står os åbne. Min non-cooperative bevægelse har sine rødder, ikke i had, men i kærlighed. Min egen personlige religion forbyder mig kategorisk at hade nogen. Jeg lærte denne enkle og store lære af en skolebog, da jeg var tolv år, og den overbevisning har holdt sig hos mig indtil nu, og den vokser daglig hos mig“.

Om sin politiske indstilling siger han: „Jeg er ikke interesseret i at befri Indien for det engelske åg alene. Det er min hensigt at befri Indien for et hvilket som helst åg, der måtte findes. De to bevægelser, for politisk frihed og for social og økonomisk frihed, må samarbejde“.

To gange var Gandhi som kongresleder til rundbordskonference med de britiske ledere. Første gang hos vicekongen, Lord Irwin, i Indien, senere med den engelske regering i London.

Det var ingen let sag at føre Indien frem til selvstyre og selvstændighed. Et uhyre stort land med over 700.000 landsbyer, med store millionbyer, med stenrige fyrstendømmer, der i forvejen var nominelt selvstændige forbundet med Storbritannien ved alliancetraktater og ikke ville under hindustyre, men ønskede englændernes forbliven i Indien, et land med kastevesen og med store religiøse modsætninger mellem hinduer og muhammedanere. I dette mægtige land var der kommet bevægelse i folkehavet, og så kom den anden verdenskrig og gjorde problemerne endnu større både for inderne og briterne.

Arbejderpartiets valgsejr i England 1945 bragte en ny indstilling fra britisk side, og man indledte forhandlinger om selvstyre for det samlede Indien. Den muhammedanske liga forlangte Indien delt i to dele, og den endelige løsning blev Indien og Pakistan.

Den 15. august 1947 blev under stor højtidelighed suveræniteten overdraget til de to indiske dominions.

Gandhi, som havde været imod delingen, nægtede at deltage i højtideligheden og tog til Calcutta, hvor der stadig rasede oprør mellem folkegrupperne. Citat fra Unesco-artikel: Og på selve uafhængighedsdagen skete et mirakel. En årgammel strid standsede som ved et trylleslag, og hinduer og muhammedanere begyndte at omgås hinanden. Gandhi tilbragte da dagen i faste og bøn. Stridighederne brød ud igen den 31. august, og mens Gandhi ophold sig i en muhammedaners hus, blev hans sikkerhed truet. Den følgende dag begyndte han en faste, som skulle „afsluttes, kun hvis og når fornuften vendte tilbage til Calcutta“. Virkningen var fantastisk, „De, der havde plyndret, brændt og myrdet med jubel, kom nu og knælede ned ved Gandhis seng og bad om tilgivelse. Den 4. september bragte lederne af alle folkegrupperne i byen ham et underskrevet løfte om, at sådanne rædsler ikke mere skulle finde sted i Calcutta. Så brød Gandhi fasten. Calcutta holdt sit løfte, selv da mange andre byer beherskedes af vold umiddelbart efter delingen“.

Det samme gentog sig i Delhi, og Gandhi rejste dertil. „I dette kaos af frygt og terror kom den lille mand i lændeklædet for at sætte mod i de skræmte, trøste de sørgende og få de rasende til at komme til fornuft“. Også her greb han til sit middel, fasten. Også her kom de stridende parter til ham med skriftlig erklæring om, at „vi vil beskytte muhammedanernes liv, ejendom og tro, og hvad der er sket i Delhi, vil

ikke ske igen“. Gandhi brød så fasten, mens der blev læst og sunget passager fra forskellige af verdens hellige skrifter“.

Gandhi var hindu, men forstod og værdsatte andre religioner. I hans ungdom under opholdet i London havde han mødt kristendommen, og intet havde gjort så stærkt indtryk på ham som bjergprædiken, den blev en rettesnor for ham i hele hans liv. Ofte bad han sine kristne venner citere eller synge salmer. Gud var sandheden. Sandheden var Gud. For ham var budet om kærlighed til Gud og næsten det første bud.

En gruppe hindufanatikere stillede sig utålmodige over for hans bud om kærlighed og betragtede ham som den største hindring for hævn-tørst mod muhammedanerne.

Gandhi var blevet advaret, politiet var nervøs, men han nægtede at tage mod politibeskyttelse.

Hver aften, hvor han end befandt sig, bad han sine bønner i fri luft, siddende på en platform og omgivet af mennesker af alle trosretninger og alle politiske overbevisninger. Somme steder et par hundrede, andre steder hundred tusinder.

Den 30. januar 1948 kom han ind i en stor park i New Delhi, trådte op på bedeplatformen, løftede hænderne og lod håndfladerne berøre hinanden for at hilse på skaren, der ventede ham. Alle hilste igen på samme måde, og mængden trængte sig frem for at røre hans fødder. Det fik de ikke lov til, da han var forsinket. Men en ung hindu fra Poona trængte sig frem, og idet han lod som om han hilste ærbødigt, affyrede han tre skud mod Gandhis hjerte fra en lille automatisk pistol. Gandhi faldt sammen, idet hans læber udtalte Guds navn (He Ram). Mahatma Gandhis hjerte var holdt op med at slå.

Marie Risegaard Jakobsen.

90 unge år

Et led i vore planer for sommerferien sidste år var, at hele familien skulle på kursus i en uge. Det kunne vel nok lyde trist i børnenes ører, men det blev en mægtig oplevelse. Jeppe tog på kursus i Ollerup, et kursus, der var af særlig interesse for ungdomsskolernes lærere. Jeg havde bestemt mig for friskolernes årlige kursus, som sidste år blev holdt på Bornholms Højskole. På det kursus måtte man tage børnene med, og jeg må sige, at vore fire drenge morede sig. Der var en fodbold på en grøn plæne, og så kan man hurtigt komme til at kende de andre piger og drenge.

Vi havde mange dejlige ture rundt på øen, og nu skal jeg passe på, at min pen ikke løber løbsk og fortæller om alle de dejlige oplevelser, som vi havde i den uge, for det, jeg vil skrive om, er den mand, der blev budt særlig velkommen, nemlig Valdemar Hansen. Valdemar Hansen var ikke lærer, men han har selv sagt, at det var en tilfældighed, der spillede ind og gjorde, at han ikke blev friskolelærer. Han var den 89-årige mand, der, når de voksnes diskussion var ved at gå i hårdknude, kunne bede om ordet og på en rolig og stilfærdig måde kunne sætte tingene på plads, og når det var gjort sige til os: Selvom alt det nye i undervisningen er kommet, så husk at blive ved med at fortælle for børnene, for den lærer, der kan fortælle, han har fået en stor gave. De cirka 30 børn, der var med på kurset, kom selv til at opleve, hvad det vil sige at sidde og lytte til en, der kunne fortælle. Valdemar Hansen fortalte for dem om sin far.

Valdemar Hansens far var født på Bornholm. Han måtte som dreng hjælpe sin far med at lave urkasser, men han ville gerne ud at sejle, og han trodsede sine forældre efter konfirmationen og tog hyre på en skude. „De fik hårdt vejr på turen. Far blev søsyg. Kaptajnen beordrede ham til at spise en spegesild og kravle til tops i masten. Der kom spegesilden op. Så kravlede far ned. En ny spegesild. Op igen. Den tredje spegesild beholdt han. Siden blev han aldrig søsyg. Men der var andre plager for en skibsdreng. Dårlig mad, dårligt tøj, alles tjener, masser af prygl. „Slå bare til“, sagde far engang, „I kan ikke komme til at slå et sted, hvor der ikke er blevet slået før“.“

Hans far sejlede i mange år og oplevede meget og meget. Da han var blevet gift, blev han på landjorden, og der kom han til at beskæftige sig med mange forskellige ting, indtil parret sammen med en god ven, Petersen, bestemte sig for at leje en butik på H. C. Ørstedesvej 15. Over vinduet blev anbragt et skilt: Vildt- og Fiskehandel. Over døren et andet skilt: Ole Hansen. Dette blev Valdemar Hansens egentlige barn-domshjem. Forretningen kom til at gå vældig godt for dem, og det var så heldigt, at det var en hjørneejendom, så der var vinduer ud til to sider, og faderen brugte kun det ene til udstilling, så da Valdemar en dag havde fået en af sine geniale ideer, spurgte han faderen, om han måtte bruge det andet, og han fik lov.

Til de store drenge i de højere skoler solgte han fra nu af bl. a. firben og salamandere for 2 øre stykket, karudser for 4 øre stykket. Døde karudserne før de blev solgt, kom de i sprit og gik op i pris. En dag havde han fået en havkat af sin far. Han satte et skilt i vinduet: Havkat forevises! 5 øre! Der blev stort rykind. Et par dage efter døde den, og faderen ville have den smidt ud, men efter en indtrængende bøn fik han lov til at beholde den. På et nyt skilt: Havkat kan ses! Nedsat pris 2 øre. Nyt rykind! Så begyndte den at lugte. Nyt skilt: Havkat til salg! Pris 1 kr.! Den blev solgt!

Efter konfirmationen måtte afgørelsen for fremtiden tages. Valdemar havde hørt så mange af sin fars sømandshistorier, så han havde fået stor lyst til selv at blive sømand, men han måtte ikke for sine forældre. En uddannelse, hvortil der krævedes en eksamen, kunne der ikke være tale om, da det ville koste penge, og heldigvis for Valdemar hængte håndværkerlærepladserne ikke på træerne. Tilfældigvis talte hans far med en mand, hvis søn lige var kommet i lære som mejerist, og selvom det var højst ualmindeligt, kom en københavnerdreng i lære som mejerist, og hans første læreplads blev på „Åkilde“ i Ollerup ved Svendborg. Den store dreng sejlede så fra København til Svendborg med en kuffert af træ, tapetseret indvendig med lærred, som hans far havde lavet, og i den lå arbejdstøjet, som hans mor havde syet.

Valdemar var spændt på at møde den nye verden, og den tog imod ham med åbne arme, og da han første gang så Johannes Nielsen, mejeribestyreren, en høj og rank mand med nogle dejlige rolige øjne, blev han selv rolig og glad både for ham og hans kone og deres smådrenge.

Mens han var der, læste han en del bøger, og børnene i hjemmet elskede at få ham til at fortælle for sig. En dag i efteråret kom mejeribestyreren og spurgte, om han ikke havde lyst til at komme til efterårsmøde på højskolen. Han kom med, og der blev han fuldstændig betaget af det forunderlige ved at være så mange sammen og høre gode og kloge foredrag, og noget af det herligste ved det hele var sangen. Der blev sunget af hjertens lyst! Senere kom han med til mange møder.

På „Åkilde“ lærte Valdemar Hansen det første mejerivæsen. Senere kom han andre steder og lærte mere. Han blev gift med en unge pige, der hed Dorthé Moustén. De var begge optaget af arbejdet i og om friskolen, valgmenigheden og ungdomsarbejdet.

Han blev mejeribestyrer i Brændelydinge, og senere kom de til Landmandslyst i Østed på Sjælland. Valdemar Hansen var meget dygtig indenfor sit felt, og ost blev hans store speciale.

Ligesom Valdemar Hansen var en dygtig forretningsmand og altid var i fin form arbejdsmæssigt i mejeribruget og blev en foregangsmand indenfor ostefremstillingen, blev han det også indenfor ungdomsarbejdet, og der var det først og fremmest gymnastikken, som blev det, som han fik de unge til at samles om. Han var selv en dygtig gymnast og blev delingsfører. Han havde været med til festerne i Lombjerger, og han blev sjælen i arbejdet med at få lavet en plads i Borrevejle, hvor der blev holdt mange fester med gymnastikopvisninger.

Valdemar Hansen arbejdede meget stærkt for Dansk Friskoleforening og var med i hovedstyrelsen i mange, mange år, og var formand derfor i en stor del af tiden. Oprindeligt var det sådan, at de, der blev lærere og lærerinder i friskolen, blev det efter et almindeligt højskoleophold to eller tre vintre på Askov. Friskoleforeningen fik oprettet Elbæk Lærerskole, som gav en to-årig uddannelse, og den blev god, men senere gik Valdemar Hansen og flere ind for, at der skulle laves en fri lærerskole i retning af Elbæk, men med lige så lang en uddannelse som andre seminarier. Der blev samlet penge ind og ansøgninger blev lavet, og resultatet af et stort forarbejde blev: Den frie lærerskole i Ollerup med Jørgen Bøgh og hans kone som forstanderpar. Også for denne sag havde Valdemar Hansen arbejdet utrætteligt!

Når Valdemar Hansen interesserede sig stærkt for nutiden og fremtiden, er det ligetil at tro, at han også interesserede sig for fortiden, og

det gjorde han netop. Det var ikke museumsgenstande, der optog ham, det var hjemstavnshistorie.

For cirka 10 år siden begyndte der at blive lejrskole i Borrevejle, og lejrlederne anbefalede børnenes lærerkræfter at få Valdemar Hansen til at fortælle for børnene om egnens historie, og der fik de netop den rette mand til det. Han fortalte så levende og interessant, så fortiden stod tegnet klart for dem. Det blev sådan, at Valdemar Hansen hver sommer flere gange om ugen fortalte for nye børn, der kom på lejrskole.

Gennem sit lange og indholdsrige liv udviklede Valdemar Hansen sig til en stor personlighed. Klogskab, mildhed og forståelse er vel nogle af de egenskaber, som var kendetegnende for den mand, som fik med så mange ting og så mange mennesker at gøre.

Valdemar Hansen døde i september måned i år, 90 år gammel. For et år siden udkom hans bog: „90 unge år“, som jeg har faktaerne til denne artikel fra. Sidste år var Valdemar Hansen i fjernsynet og fortælle. For nogle år siden var han i radioen, hvor han blev interviewet af Karl Bjarnhof, som tilsidst spurgte ham, hvad det var, der betog ham så stærkt i de grundtvigske kredse på Fyn. Valdemar Hansen svarede ikke med de store ord og de fine udtryk, han ville endelig ikke virke belærende på nogen måde, men jeg forestiller mig, at han har haft sit muntre glimt i øjet, da han svarede: Jo – vi kom sammen og snakkede og drak kaffe, og så sang vi, ih, hvor vi sang!

Grethe Bubrkall.

I klunserlejr

„Jamen – – – øh – er det ikke fru Larsen?“ spurgte Susanne, da hun en dag traf på mig i Ålborg. Der var ikke noget at sige til, at hun havde lidt svært ved at genkende mig, for hun havde vist aldrig set mig i den mundering før. – Og så beskidt – du godeste – og med en gammel fedtet kasket, som en gemytlig franskmænd netop havde smækket på hovedet af mig.

Jo, det var altså mig. Og hvordan var jeg så kommet til at se sådan ud? – Det skal jeg straks forklare. I, der var her sidste år, husker sikkert, at der var en ung mand her, som fortalte noget om Abbé Pierre og hans klunsere – og jeg syntes, det lød meget interessant og fik lyst til at prøve, hvad det var for noget. Jeg skal ikke skrive ret meget om Abbé Pierre og det arbejde, der udføres, da fru Jaboksen i et tidligere årsskrift har skrevet udførligt om det.

Mottoet for hele arbejdet er, at man først skal hjælpe dem, der lider mest. Og det gør man så ved for det første at samle midler ind, så man kan hjælpe nødstedte af enhver art: syge – fattige – husvilde, og for det andet ved at hjælpe tusinder af subsistensløse, drankere, forbrydere og andre – der er sat uden for samfundet – ved at give dem noget at leve for, så de kan få selvtillid og selvrespekt og dermed atter „vende tilbage til livet“. For hvad er der ved at leve eller arbejde, hvis det hele intet formål tjener? – Man *må* have noget at arbejde frem imod – noget at leve på – noget at tro på; for ellers bliver livet meningsløst og tragisk og absolut ikke værd at leve.

Men disse mænd ved, når de går til ro om aftenen, at de ikke forgæves har slæbt en hel dag; for ved deres arbejde – selvom det end må forekomme at være nok så betydningsløst – har de hjulpet med til at skaffe midler til, at endnu en fattig familie kan få tag over hovedet. Og det giver glæde at vide, at ens arbejde nytter noget – at det hjælper – at det *ikke* er ligegyldigt, om man eksisterer eller ikke. Og det *er* aldrig ligegyldigt!

Foruden de stationære lejre med de netop omtalte professionelle klunsere bliver der hvert år arrangeret internationale feriearbejdslejre med unge fra mange nationer. Og i år var det altså Danmark, der blev målet

for unge klunsere fra mange lande – især fra Frankrig, Holland og Italien (men der var kun ganske få danskere med i lejrene).

Lad os tage direkte ud på „Vissegård“, hvor en af lejrene var indrettet. – „Goddag – og velkommen til“, sagde Winnie venligt. „Hvad hedder du – hvornår er du født – og hvor længe bliver du?“ – „Her har du dit klunsermærke, vær'sgo“. Nu bliver jeg vist ind på én af sovesalene. Her er 6–7 madrasser på gulvet, og ved hver en simpel trækasse til småting; og hvis man er heldig et søm i væggen til at hænge noget på. (Men der var rart og hyggeligt, især efterhånden som de nøgne vægge blev beklædt med billeder fra ugeblade, gamle kalendere, og jeg ved ikke hvad. Og vi så faktisk ikke, at inventaret var så spartansk). Lidt efter kommer Winnie og spørger: „Du vil vel ikke hjælpe med at skrælle de sidste kartofler?“ – Jo, det vil jeg da gerne. Her står i forvejen et par søde franske piger og en enkelt dansker, der også er ankommet i dag, og skraber de sidste kartofler.

Lige før middag kommer Yvan brasende ind og siger et eller andet på fransk (hvilket jeg desværre ikke fatter et muk af). – Men vi skal åbenbart ud og hjælpe med et eller andet. Ganske rigtigt – bilerne er kommet propfulde hjem her til middag og skal tømmes, inden vi spiser. – Flasker for sig. Klude og sko i hver sit rum. Og „bric-a-brac-ting“, d. v. s. ting, der skal pudses op og gøres lidt i stand og så sælges på loppemarkedet, i et tredje rum. Der var både en gammel dukkevogn, et næsten antikt blomsterbord og et par halvrustne skøjter. Mon de nu også kan sælges?

Og så kører vi hen til næste afdeling, hvor et par rustne cykler – eller rettere sagt noget, der engang var cykler – læsses af. Nogle gamle jernrør „står“ også af her. Så mangler vi kun „papiret“. Om i laden med det. Svær papir stables pænt i ét hjørne – tyndere pap og karton i et andet. Og i den næste afdeling af laden bliver aviser og blade stakket op til loftet.

Endelig skal vi spise, men klokken er også blevet ét. Gon-gong'en lyder – alle 23 myldrer vi ind i spisestuen, hvor de tre klunserregler er hængt op:

1. Vor tilværelse afhænger kun af vort arbejde.
2. Ingen bliver bedømt efter andet end hans menneskeværdi nu, uanset fortid.
3. Målet for vort arbejde er at hjælpe enhver, der er i nød.

Der bedes en kort fælles bordbøn på fransk. (I det hele taget foregår alt på fransk – dels fordi lejrlederen er franskmænd – dels fordi alle forstår noget fransk, når lige undtages Jørgen, der i stedet lærer russisk på gymnasiet – og så altså mig, der heller ikke forstår fransk).

Vi sætter os, hvor vi har lyst – helst så blandet som muligt. Maden kommer på bordet i to store gryder og en kæmpepande. Winnie og Jean Francois (som var lejrleder) er opøser, og efter tur er to af vi andre tjenere og bringer tallerkenerne til hver enkelt. Vi nyder maden i fred og ro – sådan da – for et par af franskmændene er meget „grønne“, ikke stort mere end 16. (Selv om det hedder sig, at man skal være fyldt 18, er der en hel del, der ikke opfylder denne betingelse). Og de to fyre kan ikke lade være med at drille hinanden og den danske pige (der sidder imellem dem) så vidt det da kan lade sig gøre rent sprogligt.

Og nu til arbejdet igen! Først og fremmest er der brug for et par frivillige hjælpere i køkkenet for at lette køkkenvagtens arbejde, så hun kan blive færdig med de andre huslige pligter i god tid før aftensmad. – Winnie går ind på kontoret igen. – Vognene sendes af sted til byen efter nye læs. – Sorterings- og reparationsfolkene tager fat igen. De forskellige jobs uddeles hver dag efter morgenmad, så vi ikke får samme job hver dag. (Det skal dog siges, at lejrlederen og en af de andre franskmænd troligt stod i „jernet“ hver dag, hvilket så afgjort var det kedeligste og langt det hårdeste arbejde).

Hver morgen bliver der sendt et hold ud med løbesedler, hvorpå der står, hvad sagen drejer sig om, og hvilken dato vi kommer og ringer på. En dag bliver vi færdige før ventet; men vi kan nemt få tiden til at gå, for Francette, der kan lidt engelsk (hun var for øvrigt én af de få franskmænd, der kunne tale lidt engelsk) er straks villig til at lære Philomen (som var hollænder) og mig fransk – der midt på fortovet, hvor vi sidder. Men vi når nu ikke andet end lidt udtaleregler og „jeg er – du er – han er“ osv. Dog – det er jo straks en begyndelse.

Om eftermiddagen kommer vi på „afvasknings-, pudse- og reparationsholdet“. Vejret er fint, så vi sidder i shorts og små bluser midt på gårdspladsen og prøver at pudse gamle sølvting op. Nogle vasker kasserede nipsting og porcelæn af, mens andre ordner billedrammer og reparerer småting, alt mens man småsnakker her og synger der – og i det hele taget hygger sig på bedste måde. – Vi skal i gang med at rydde

op nu, og mens nogle hjælper med det, går et par stykker hen og hjælper køkkenvagten færdig med at skrælle kartofler, hvilket også foregår uden-dørs i solen.

Den første af bilerne er kommet hjem med sidste læs for i dag, og den er allerede blevet tømt. Dens „folk“ trækker hen mod hovedbygningen. Nogle er gået ind for at tage brusebad inden aftenmad. Det gælder nemlig om at komme først, da det varme vand ret hurtigt slipper op. Men et par fyre slår en sludder af med kartoffelpigerne.

Den ene er en ældre italiener, og han er netop ankommet i dag. Giovanni, som han hedder, taler kun italiensk, men forstår vist en lille bitte smule fransk, dog slet ikke engelsk eller tysk, så det kniber gevaldigt med forståelsen. Men da han bliver ved at gentage ordet „sol“ på italiensk og at pege på solen – og skyggen – og på os – samtidig med, at han laver en mængde fagter og gebærder og grimasser, forstår vi, at han driller os lidt, fordi vi hele tiden rykker med solen, så vi kan få de sidste solstråler med. Og vi smiler igen og prøver at sige noget til ham med fagter og gebærder – og det lader til, at det lykkes, for hans ansigt lyser op i ét stort smil.

Så er det aftenmadstid, og alle føler sig straks bedre tilpas efter at have fået vasket det værste skidt af og have fået andet tøj på. Vi giver os normalt god tid til at spise, men i aften er der officiel indvielse af lejren, d. v. s. at visse indbudte og komitémedlemmerne kommer på besøg her for at se, hvordan vi har indrettet os – og for at få en kop kaffe sammen med os. Det er en stille, lun sommeraften, så efter indvielses-højtideligheden tænder vi bål i haven og synger og danser i kreds om bålet. Det er mest franske småsange – men også et par engelske, heriblandt selvfølgelig „We shall overcome“. – Men efterhånden bliver det for koldt. Nogle af gæsterne er allerede taget hjem, og vi andre trækker ind i huset for at hygge os lidt indendørs før sengetid.

Vi bliver vækket kl. 7.30, men de franske piger er morgenmænd. De har allerede været oppe længe, mens vi er nogle stykker, der hver morgen står og tripper uden for toilettet ti minutter i otte.

I dag skal vi på „ramassage“, som det hedder. Og det er det job, der er mest rift om, for det er det mest spændende (hvis det da ikke ligefrem øspjaskregner). D. v. s. vi samler og henter alt det, som folk alligevel ikke har brug for mere. Vi (tre ialt) skal følges med Arne, som er

chauffør i en af varevognene. Desværre er det komplet umuligt at få bilen startet, så Jean Francoise må køre os ud til vort distrikt i sin bil, mens Arne får varevognen i orden.

Vi deler os i to grupper, som hver tager sin side af gaden; vi ringer på og spørger, om de har flasker – aviser – klude – jern – og gamle ting. Jo, de har samlet lidt sammen. Det står nede i kælderen. – „Men du godeste – ser I sådan ud; jeg troede, der kom nogle halvgamle, snuskede og langskæggede mænd!“ – Ja, der kan man bare se, hvad folk sådan tænker.

Og så skal vi ellers til at slæbe, for der er nemlig slet ikke så lidt endda: fire store stakke aviser – en sæk med gammelt tøj – og et par kasserede lamper – en umoderne blomsterkrybbe. – „Jeg kan se, der står et par vinflasker derhenne. Dem må vi vel ikke få med? Købmændene tager dem jo ikke så gerne, og vi har en aftale, så vi kan komme af med dem“. – Ih jo, det må vi sandelig gerne, og der er også et par stykker mere under køkkenvasken ovenpå; lige et øjeblik!

Da vi endelig har fået slæbt det hele ud på fortovet, så det står lige parat til Arne og varevognen, kommer damen pludselig i tanker om, at de omme i baghaven har nogle gamle vandrør liggende, og der er også et kasseret solur – om vi er interesseret i at få det med? Om vi er! Vi tager *alt* undtagen plastik og syltetøjsglas!

Sådan går det slag i slag hele dagen med at slæbe aviser – flasker – tøj – tunge møbler – gammelt rustent jern – ja, sågar hele motorcykler. Så er det faktisk ikke så mærkeligt, at vi er godt trætte, når vi når til aften. Og *som* vi ser ud: rifter her og der – rust på tøjet og ned ad benene – og så selvfølgelig godt beskidte.

Men nu er det også ved at være fyraften. Vi skal lige have de sidste bunker i denne gade samlet op – og så hjem. Det sidste fylder mere, end vi har regnet med, men det *skal* være der. Og det er min tur til at sidde omme mellem sagerne denne gang. Heldigvis er jeg jo ikke så stor, så det går lige, når jeg krøller mig godt sammen; men der er nu heller ikke meget plads under en spisestuestol, når man kun kan få plads til *benene* udenfor. – Så er vi hjemme og skal læsse af. Jeg må vride og vende og mase mig op mellem gammelt jern og møbler – og nærmest stå på hovedet ud af bilen. Men ud kommer jeg da, selv om det nok havde været lettere at læsse tingene af først og så lade mig komme ud til sidst.

I aften er der ikke noget specielt på programmet, så efter aftensmad går vi en lille tur: franskmænd, hollændere, italienere og danskere side om side eller i små grupper. Vi synger små sange, som vi alle kender – eller i hvert fald så meget af dem, som vi nu kan huske – og prøver også at lære hinanden små engelske, franske og hollandske sange. Jens prøver at lære de andre en god gammel *dansk* børnesang, tror han da. For da han begynder at synge „Skorstensfej’ren gik en tur“, fortæller de hollandske piger ham med et smil, at den har de nu lært, da de i sin tid gik i børnehave. Så prøver han med „Sejle op ad åen“ – og den kender de i hvert fald ikke.

Da vi kommer hjem, har de andre tændt op i pejsen, og vandet til teen snurrer allerede. Vi slår os ned så tæt ved pejsen, som vi kan komme. Det var faktisk ved at blive køligt derude. – Nogle sidder på gulvet, andre placerer sig på trappen op til drengenes afdeling, og enkelte har været så heldige at få en rigtig stol. – Så er teen færdig, og der er også et par kiks til hver. – Nogle ryger, andre sidder og kigger tænksomt ind i ilden, hvad mon de tænker på? Atter andre sidder og småsludrer: om krig – om undervisning – om storfamilien – om livet – om døden! Og inden man ser sig om, er det sengetid.

Og før man rigtig får tænkt sig om, er de 14 dage gået; men det har været 14 dage, som man sent vil glemme. Har I tid og lyst, så kom selv med og oplev det. Man skal selv betale rejsen, men får gratis kost og logi i lejren. Næste år bliver der feriearbejdslejr i Frankrig – det kan være, vi mødes. (*Jeg er i fuld gang med at lære fransk*).

Ada Larsen.

Andre steder fra

Da jeg sidste aar skrev „Ad barndomsstier“ i aarskriftet, havde jeg en tanke om eventuelt at ville fortsætte linien over yderligere to aarskrifter: 1969 og 1970. Denne tanke vil nu blive realiseret.

Sidste sommer.

I 1943 udgav Leck Fischer romanen „Sidste sommer“, et meget klart billede fra sommeren 1914. Bogens handling spænder over en ganske kort tid, kun faa dage. Paa en af de første sider nævnes mordet i Serajevo den 28. juli og paa sidste side hører vi, at England har besluttet sig til at mægle i den opstaaede konflikt.

Vi følger en tidsepoke til graven, medens en ny er i anmarch.

Der er mange personer i bogen, men der er ikke to af dem, der ligner hinanden.

Absolut sympatisk er den 37-aarige afdelingssygeplejerske Vera Faber. Hun er et elskeligt menneske, hun kan trøste og opmuntre, men hun kan ogsaa harmes, f. eks. naar gamle fru Melsen ikke faar besøg af sine børn, fordi „de næsten ikke kan faa tid“ til at komme.

Broderen Henrik er en anden type. Fortiden ville han ikke bryde sig om at faa draget for stærkt frem, men han er ikke forsumpet. Paa sin vis er han brav og reel. Han kan tage beslutninger og træffe valg. Men han følger fornuftens stemme, hvor Vera følger hjertets. Derfor mødes de to søskende ikke ofte.

Om dem samler sig alle de øvrige. Ingen af dem kan undværes.

Bogen er paa 200 sider, men om krigen, alle frygter, er der ikke eet sammenhængende kapitel, men den er der hele tiden, flere gange i hvert kapitel, og i overskrifter: Skyerne brænder, Nattevagt og En ny verden.

Jeg læste bogen, da den udkom, og for et par dage siden. Da jeg var færdig med den i anden omgang, undrede jeg mig over, at jeg faktisk intet erindrede fra første gang om alle de personer og deres ejendomme-

ligheder, men „betragtningerne“ over krigen huskede jeg, som om jeg lige havde læst bogen. Hvorfor? Jo, for det var nøjagtig det samme, som folk sagde hjemme paa Langeland i 1914 og sandsynligvis det samme som alle andre steder i landet.

Menneskene har været forskellige fra sted til sted og deres problemer ligesaa, men frygten og uroen var den samme.

Nu lysner det i øst.

Om det store møde den 17. november 1918 paa „Folkehjem“ i Aabenraa, hvor H. P. Hanssen, Nørremølle, kundgjorde for sine landsmænd, at vejen til en genforening med Danmark nu laa aaben, skrev hans datter Ingeborg Refslund Thomsen mange aar efter: „Det var et hjerteligt gensyn paa Folkehjem. Vi greb hinandens hænder, alle ville vi trykke de feltgraa soldater i haanden, de vovede ikke at lægge kejserens klæder, skønt kejseren selv var over alle bjerge, men nu skulle vi nok værgе dem, mødre og koner havde dem fast under armen og straaledе af glæde. Det var gensyn med sørgeklædte forældre og hustruеr, der trods alt havde styrke til i dag at være glade med de glade. I Nordslesvig siger de ældre altid: Jeg ønsker glæde for sorg.

Aandeløst lyttede vi til H. P. Hanssens glade budskab, han sagde med Terje Vigen: Stort har jeg mistet, men stort jeg fik – – saa faar du ha tak da Gud. Den dag kunne han ikke sige, som han ellers altid sagde: Bedst var det kanhænde, det gik som det gik, – jeg ved, hvor dybt det bevægede far at se ud over de mange sortklædte kvinder.

En udvandret Nordslesviger, dr. Moltesen, der sad hjemme i København, skrev i Heimdal: Da jeg læste om mødet paa Folkehjem, sagde jeg uvilkaarligt som den gamle Simeon: Nu lade du din tjener fare i fred. Men dagen efter meldte den ene opgave sig større end den anden, og jeg syntes at nu var det værd at være med i arbejdet“.

Der var endnu langt til genforeningen i Sønderjylland, meget arbejde skulle gøres, mange forhandlinger skulle føres til ende. Det tog tid og kræfter, men værre var det, at mange gamle venskaber blev sat paa en meget haard prøve ved uenigheden om grænsen og dens fastlæggelse.

Men paa denne novemberdag i „Folkehjem“'s have var glæden ren og ægte.

„Han var en paalidelig mand og frygtede Gud som faa“. Dette bibelord fra Nehemias passer paa den mand, der havde taget „nattevagten“ i Sønderjylland og kunne forkynde for nutid og fremtid: Nu lysner det i øst.

I 1932 var jeg deltager i „De danske Ungdomsforeninger“'s aarsmøde paa Danebod Højskole og Dybbøl.

Paa den store plads mellem Dybbøl mølle og den høje flagstang, der blev rejst til genforeningen, samledes henved 2000 mennesker, og for os, der kun havde haft lejlighed til at følge genforeningsfesten gennem avisernes referater i sin tid, blev dette møde paa Dybbøl en god efterbevilling.

Her fik jeg saa opfyldt mit ønske at høre H. P. Hanssen, Nørremølle. Han var ved at være gammel, men han talte endnu med stor myndighed, og det var tydeligt, at han glædede sig over samværet med de mange unge. I sin bog: Hjemme i Nordslesvig – skriver datteren Ingeborg om H. P. Hanssens sidste aar:

Efter 1933, da far saa den nazistiske fare, ville han ikke høre tale om alder og helbred og efter mors død var der ingen, der kunne holde ham hjemme. I 1936 døde min far. Til det sidste var han i pagt med ungdommen. Ved begravelsen strømmede de unge til med deres faner for at vise far den sidste ære. De sang så frejdigt ved de lange begravelses-kaffeborde paa Folkehjem. Det var helt i fars aand: Ikke fortabe sig i sorgen, se frem, men ej tilbage.

Aarene vil rinde ud, tiderne forgaar,
nye slægter samles, hvor andre grave staar.

Paa Jonstrup.

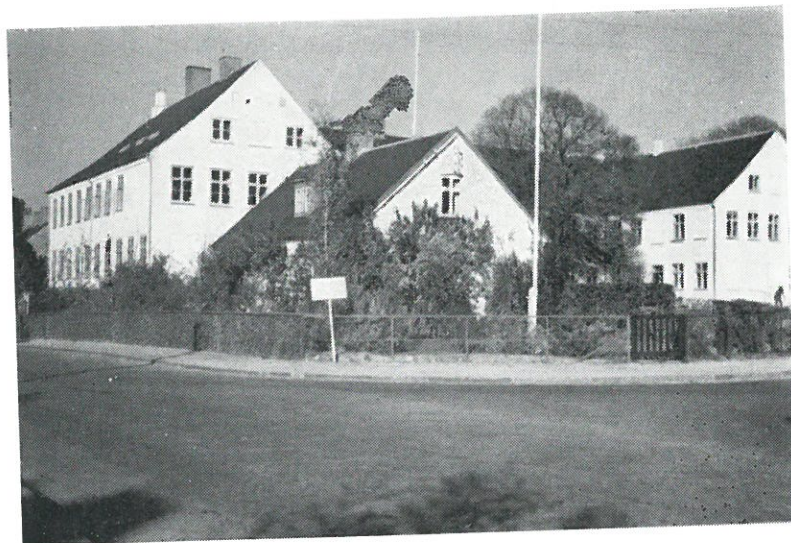
De fleste gamle Jonstruppere, der har fortalt om deres første møde med seminariet i Jonstrup, synes at være kommet fra Maalev station. I hvert fald fortæller de om, da de saa den gamle lærerskole fra bakken ved hulvejen. Jeg kan begynde samme sted. Da jeg i august 1923 kom til Maalev station, stod min onkel, Mads Peder, fra Ganløse der med 2 cykler, og sammen gjorde vi turen gennem den i sin tid saa berømte hulvej. Den var saa hyggelig, men een gang var jeg ikke gode venner med den. Jeg var paa vej nedad, da cykelkæden sprang, og jeg fik en

saadan fart paa, at det var mig umuligt at tage svinget, og jeg røg hovedkuls ind i nogle buske.

Portner Jensen havde skaffet mig et værelse hos en venlig gammel kone, og det var jeg ham altid taknemmelig for. Da jeg næste aar udmærket godt kunne faa værelse paa seminariet, søgte jeg ikke om det. Jeg ville ikke kunne faa det bedre end her ude i Jonstrup Vang. Jeg skulle betale 8 kr. om maaneden for værelset, der udgjorde det halve hus, og skulle selv betale kul og petroleum. Der var dem, der havde det billigere, men saa havde jeg flere goder. Min rare værtinde holdt mit værelse rent og tændte op i min kakkelovn. Hun laante cykel til mig hos sin svigersøn, og hvis jeg ikke havde protesteret meget bestemt, havde hun ogsaa trukket den hjem til mig.

Jonstrup seminarium er gammel som institution, 178 aar ialt, og i 146 aar var det i Jonstrup. Det begyndte paa Blaagaard ved Peblingesøen, og da det for faa aar siden blev fortrængt af støjen fra Værløselejr, flyttede det igen ind mod hovedstaden.

Seminarieforstander Stig Bredstrup tiltraadte stillingen i 1895 og fik en meget lang „regeringsperiode“, han tog afsked i 1929 og tilbragte de sidste aar i Farum. Jonstrupbogen fortæller, at seminariets anseelse

havde været dalende i aarene forud for Stig Bredstrups tiltrædelse. Den daværende forstander, fortælles det, formaaede ikke at standse tilbagegangen, og hertil kom, at lærerkollegiet mest bestod af ældre folk. Lærerstaben i 1923 bestod ogsaa „mest af ældre folk“, men de var i hvert fald ikke en belastning for seminariet. Det var hædersmænd allesammen, dygtige og forstaaende. Naar vi kammerater mødes ved jubilæer er det os en glæde at have Otto Lindberg blandt os, han var en af de unge dengang. I aarenes løb blev han meget kendt i gymnastikkredse. De øvrige seminarielærere er alle døde.

I sine livserindringer fortæller Stig Bredstrup: En pinsedag for mange aar siden saa jeg Jonstrup for første gang. Skoven var paa sit grønneste, og nattergalen var kommet, og de lyse nætters tid var inde, og jeg var ung student. Da opstod det ønske hos mig, at jeg engang maatte komme til at bo i al denne dejlighed. Og nu har min hustru og jeg set løvspring og løvfald paa Jonstrup i 25 aar. Her har vi toppet og her har vi dalet. Men for hvert aar, jeg tjente min skole blev min sjæl knyttet stærkere og stærkere til den, saa jeg med sandhed kan gøre en af mine gamle forgængeres ord til mine: „I kærlighed til Jonstrup viger jeg ikke lettelig for nogen“. Det var godt, at seminariets flytning ikke blev aktuel i hans tid, det ville have forbitret hans tilværelse.

Stig Bredstrup har sagt om sig selv:

„Vel sidder der omkring i Landet et halvt Tusinde Lærere, som jeg har dimitteret; men de udgør ikke nogen Type, og ingen vil finde paa at opkalde dem efter mig. Jeg har manglet Forudsætningerne for at kunne præge de unge, maaske ogsaa paa en Maade Tilbøjeligheden dertil. Men jeg har haft megen Glæde af at undervise. Vel kender jeg saa godt som nogen til Lærermismod. Men jeg kender Gud ske Lov ogsaa til noget andet. Det er ofte sket, naar jeg om Aftenen var færdig med mit Arbejde til næste Dag og gik til Ro, at jeg da ligefrem har kunnet længes efter, at det skulde blive Morgen, fordi jeg syntes, at jeg havde noget godt og smukt at bringe. Og det er hændet mig, naar jeg sad paa mit Kateder, og unge Ansigter var vendt imod mig, at der ligesom blev videre mellem Væggene og højere til Loftet, og den lave Lærestue blev mig som en højtidelig Kirke. Naar jeg da gik fra en saadan Time, da stod det mig klart, at jeg ikke vilde bytte min Stilling bort for nogen anden i den vide Verden.

Og naar jeg er ude i Landet til Møder eller lignende, sker det næsten altid, at en eller anden gammel Elev kommer venligt hen til mig og hilser paa mig. Det har jeg ofte mærket, i Dag paa en Maade, som helt har overvældet mig, at der er mange, som tænker paa mig med Venlighed og Hengivenhed“.

For mange aar siden havde vi paa Stidsholt Ungdomsskole et ledermøde for De danske Ungdomsforeninger, og vi havde bl. a. seminarie-rektor Morville fra Ranum som taler. Da vi stod og talte sammen om aftenen, sagde jeg til ham: Nu er „Jonstrup ledig“ igen, kunne De ikke tænke Dem at søge? Til min glæde svarede Morville: Jo, tænke – det gør jeg, men at faa det er jo en anden ting. Paa det tidspunkt var der stærke kræfter i gang for at faa ham til Jonstrup, og det var godt, at det blev ham, der kom til at staa for styret, da flytningen blev nødvendigjort.

En Jonstrupper, som jeg mødte paa Teneriffa for faa aar siden, sagde: Har du ikke i din forstandertid indført en eneste tradition fra seminarier. Vi var naturligvis enige om, at traditioner ikke lader sig overføre; men jeg maatte alligevel tilføje: Jo, ved hver afslutningsfest, lige fra den første i 1932, har vi før min tale sunget: Dagen gaar med raske fjed –.

Til Skovsgaard.

En taaget junimorgen 1926 stod jeg paa Aalborg-skibet og stirrede ind mod Aalborg og Nørresundby, som jeg aldrig før havde set. Jeg var indbudt til at komme til Skovsgaard for at „fremstille“ mig, for jeg havde søgt plads i Skovsgaard friskole. Mens skibet gled i havn, kom jeg til at tænke paa en linie af Rudolf Bruhn om at drage af sted „for fremtidens støtte at søge“. Det var jo ganske naturligt, at disse ord meldte sig i det øjeblik, men alle de høje skorstene forstyrrede tanke-idyllen.

Det første hjem, der aabnede sig for mig, var Elmegaarden hos Kristine og Kristian Pedersen og deres dreng Kaj. Vi havde det saa rart sammen, at jeg faktisk ville blive ked af det, hvis jeg ikke fik pladsen. Da vi var paa vej til skolen, kom Kaj og hviskede noget til sin fader. Jeg hørte ikke, hvad han sagde, men fik det at vide dagen efter. Det var bare dette: I skal tage ham – –, og det gjorde de. Jeg undrede mig

over saa meget hos de folk den aften: deres venlige ansigter, deres sprog, som jeg ikke forstod saa meget af, – men mest undrede jeg mig over, at de antog mig ved forældremødet i skolen.

Apropos: Sproget: Ved kaffen bagefter spurgte snedker Nielsen, om jeg havde forstaaet det, der lige blev sagt, – og det havde jeg i hvert fald ikke. Jo, det var det med Johan, der havde faaet en ny rolling. Jeg saa hen paa Johan, der var den ældste i forsamlingen, og jeg undrede mig. Tanken strejfede Abraham og Sara, som i deres høje alder havde faaet – en rolling. Snedker Nielsen var ikke tilfreds med min reaktion og sagde: ja, ja, helt ny er den da ikke, men den er da gjort godt i stand. Da satte jeg kaffekoppen og sagde: Hvad mener du dog med, at drengen er gjort godt i stand. Da var det Nielsens tur til at sætte koppen, og mens taarerne løb ham ned ad kinderne, sagde han: Hvem taler om en dreng, – det er da Johans stuehus, vi snakker om.

Ved forældremødet i skolestuen havde jeg staaet og set paa den hidtidige timeplan, der var slaaet op paa døren, og den gjorde mig urolig, og jeg bad om ordet. Se – sagde jeg – der er noget med de fag. Jeg kan ikke undervise i sang, jeg kan nok klare morgensang, men undervise i sang, det maa I ikke regne med, saa er der gymnastik, det giver jeg mig heller ikke af med, ja, og hvad saa med haandarbejde? Alt klaredes. Sang, det plejer boghandler Nørremølle at have, og Ellen Thomsen har haandarbejdet, og gymnastik, det hører der ikke meget til at have. Jeg ville stadig gerne være fri for den gymnastik, selv om den nærmest bestod i „at røre børnene lidt“! En dag mens vi var ved at blive „rørt“, kom en mand i lovligt ærinde. Jeg gjorde en dum undskyldning for gymnastikken, men det forstod jeg var unødvendigt. Manden, der vist var en til Øster Hanherred indvandret vendelbo sagde: „Ja, da tøks a intj at det er saa wagt, du er møj bedre end min underkorporal“.

Jeg var glad for skolen og for hjemmene og for Limfjordslandet. En dag dukkede der en op i Skovsgaard og spurgte efter mig. Det var en god kammerat fra Jonstrup, H. V. Mortensen, der var vikar paa Øland. Vi besøgte hinanden jævnlig, og jeg fik indtryk af, at H. V. var meget højt anskrevet paa Øland. En mand derovre sagde til mig: Mortensen er en god lærer, vi mente jo nok, at han var noget højtidelig, og det er han begribeligvis stadig, men han er da ogsaa fornøjelig,

men har du hørt ham spille orgel, for han er jo ogsaa organist, han kan spille saa sagte, saa sagte, men han kan ogsaa spille, saa det gungrer i hele sakristiet – sør'me jo.

I skolen skete det jævnlig, at en dreng, der endnu ikke var i skolepligtig alder, kom og satte sig stille ind paa den bageste bænk, det var i bibelhistorietimerne. Drengen hed Johannes og var præstens søn. Mange aar efter genopfriskede vi bekendtskabet, han var da sognepræst i Tversted, det er nuværende seminarielektor i Hjørring, Johannes Sørensen.

For mange aar siden, da jeg en søndag havde prædiken i Fjerritslev kirke, det var i forbindelse med et 2 dages hovedkredsmøde, stod der en dame uden for kirkedøren, og der var noget, hun ville spørge mig om, og det var, om jeg havde hørt, at Kaj i Elmegaarden var død. Det havde jeg ikke, men nu vidste jeg da, at jeg skulle til Skovsgaard paa hjemvejen. „Min allerførste skoledreng“, som jeg engang havde kaldt ham, laa i den hvide kiste i en af stuerne, og hans moder sad ved kisten. Faderen var ude at ordne noget i forbindelse med begravelsen næste dag. Jeg tog en stol og satte mig ved kisten, og Kristine sagde: Hvor var det godt, du kom, vi sad jo saa mange gange sammen med Kaj i gamle dage.

Da jeg sidste vinter talte i Sønderjysk Forening i Brovst, ordnede jeg det saadan, at jeg kunne komme til Skovsgaard om eftermiddagen. Jeg besøgte fire mennesker, flere var der ikke tilbage af dem, der havde børn i skole hos mig i sin tid.

Hans Jakobsen.

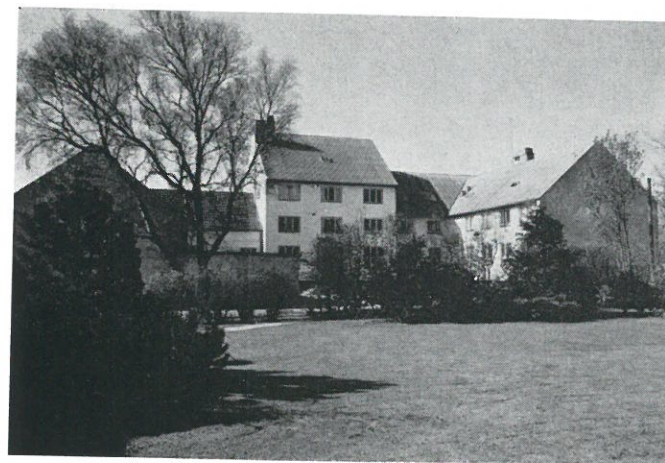
Aaret, der svandt

To protokoller er obligatoriske paa Ungdomsskolen, en med elevernes navne, hjemsted o. lign., og en, hvori der indføres en oversigt over det stof, der er gennemgaaet i løbet af skoleaaret. Jeg spurgte for nogle aar siden daværende tilsynsførende, forstander Thyregaard om, hvor meget han syntes, det var passende at skrive. Han saa lidt paa, hvad der var indført aaret før og sagde: Saadan som du har gjort det her, er der jo ingen grund til at gentage, men laver I noget helt nyt, saa giv det en nærmere omtale og gaa let hen over det andet.

Saadan maa det da ogsaa være „tilladt“ i „Aaret, der svandt“. I flere aar har vi foretaget mange ændringer og paa forskellige omraader, og jeg har trolig omtalt indførelsen af fællesskole, overgang til længere skoleophold og endelig de statskontrollerede prøver. I aar maa jeg derfor kunne gaa let hen over dette.

I aaret 1. august 1968 til 1. august 1969 havde vi det sædvanlige elevtal, 76 – ligelig fordelt mellem drenge og piger – fuldt hus.

De forskellige arrangementer, møder, kursus og fester har, paa en enkelt undtagelse nær, haft meget stor tilslutning. Selv om det ikke i hvert tilfælde er skolen, der arrangerer, er det for os glædeligt at se, at folk gerne vil samles hos os.

Set fra nord

De fem måneders

I september havde vi atter 2 dages kursus for folkepensionisterne fra Frederikshavn. Der kunne modtages 120, men mange flere ville gerne have været med. Nu gaar overlærer Robsøe og socialinspektør Hjørnet og spekulerer paa, om det skulle kunne ordnes at indbyde til „2 gange 2 dage“ et andet aar, saa alle, der gerne vil med, kan komme. Det er ganske betagende at se saa megen livsglæde og mærke saa megen taknemmelighed, som de ældre viser.

Ved afslutningen af sidste 2 dages kursus blev der lagt en lille sed-

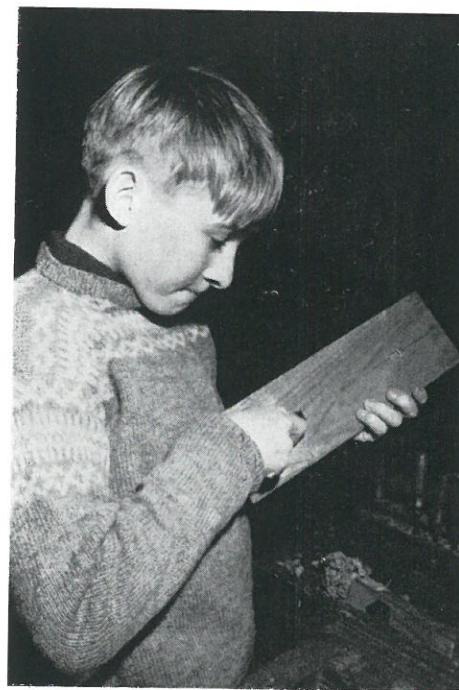
10. klasse

del paa talerstolen, der stod: Vi vil gerne vide, om det er sikkert, at vi maa komme igen næste aar, ellers kan vi ikke rejse hjem. De fik selvfølgelig at vide, at det var helt sikkert. Naar vi kan have saa mange, som tilfældet er i en tid, hvor her er elever, er det selvfølgelig, fordi gæsterne ikke skal overnatte her.

I samme uge havde vi efteraarsmøde. Pastor Porsborg, Jetsmark, talte, og seminarielektor Troelsen, Silkeborg, underholdt. Troelsen er en landskendt Kaj Munk-tolker, og han gav en fin gennemgang af vor store digterpræsts værker.

For eleverne alene holdt forstander Jens Marinus Jensen, Aarhus, et par dage senere to foredrag. Endvidere maa jeg fortælle, at Dam er fyldt 70. Adskillige gamle elever fra skolens første 25 aar vil undres over, at Dam, der var timelærer her i alle aarene 1931-1956, er naaet frem til denne milepæl. Der var mange, der paa Dams fødselsdag, sendte eller personlig overbragte ham en velment tak. Hvor har han dog været med til at glæde mange mennesker.

Det første snit

Stærke?

To gange havde vi besøg af sangeren og pianisten Miller Ziegler, der bor i Göteborg. Hans datter Annick var elev her, – det var det, der bevirkede hans første optræden. Men selv om han spillede, sang, fortalte, fløjtede og agerede i ca. 3 timer, fandt eleverne, at det var bedst, vi sikrede os ham snart igen, og det gjorde vi.

En ganske almindelig søgnedags eftermiddag i december blev for pigerne gjort til meget ualmindelig. H.B. i Sæby havde inviteret dem til „Fruestue“ paa Hotel Harmonien med festligt program og fint kaffebord.

Stærkere!

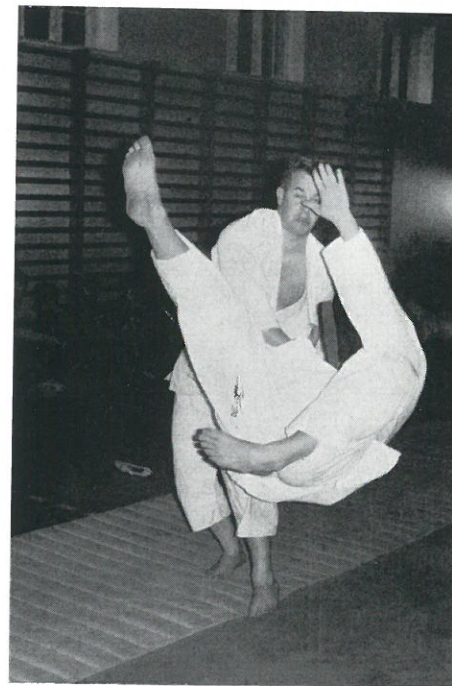

Stidsholtmødet Adventssøndag i Skydepavillonen i Aalborg havde større tilslutning end nogensinde før. Det var ikke os herhjemme paa skolen, der tog initiativet til den sammenkomst. Det var gamle elever fra Himmerland og Aalborg. De faar da ogsaa en venlig tanke hvert aar, naar vi samles.

Lørdag før jul holdt vi forældrefest. Det kan synes at være temmelig nær paa højtiden. Ingen forældre har dog udtalt sig i den retning, for der nu en egen stemning over festen, naar den holdes i den sidste week-end; ikke mindst denne gang, da vi mødtes i Badskær Kirke til en kort og yderst festlig gudstjeneste.

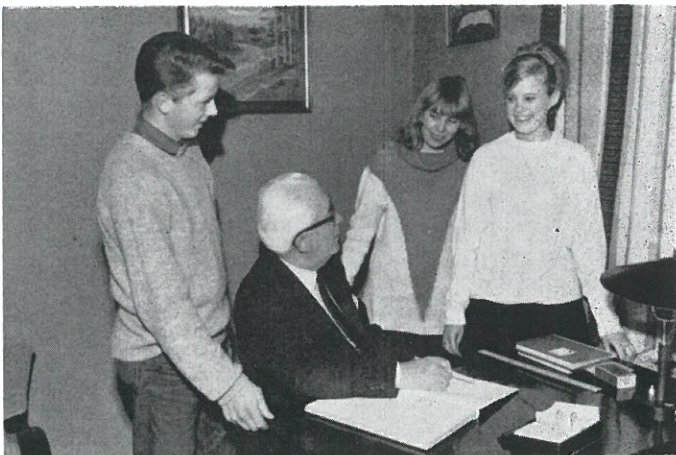
Programmet iøvrigt kan jeg „gaa let henover“.

En aften i begyndelsen af det nye aar havde vi besøg af den kommunale ungdomsskole fra Sæby. Det var en meget fornøjelig aften, vi havde sammen. Programmet var tilrettelagt med henblik paa, at det var jævnbyrdige, der mødtes. Vi havde bl. a.: Hvornaar var det nu, det var? – efter Klaus Walthers og Myggens forbillede. Ogsaa her viste det

Jiu-Jitsu

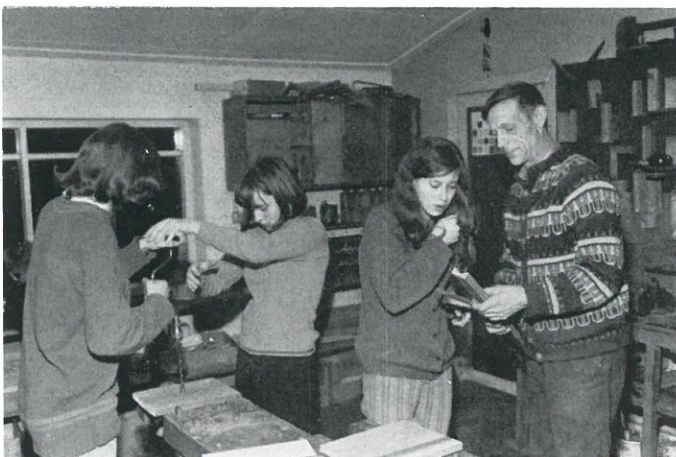
På kontoret

I skolekøkkenet

I sløjdsalen

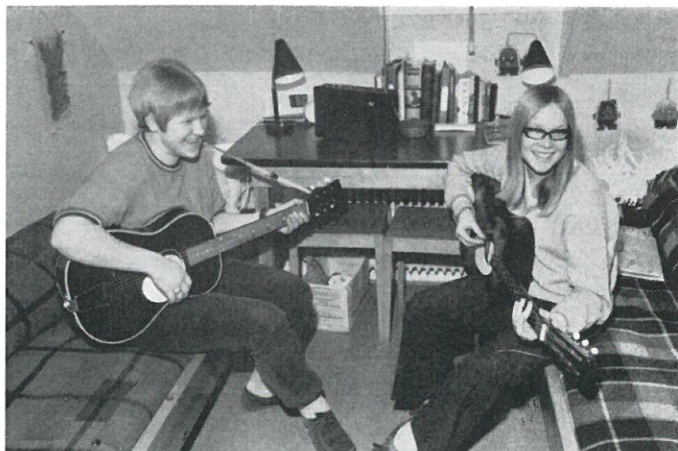
jævnbyrdige sig. Det blev en kneben sejr til Stidsholt. Men vi har altså ret til at møde igen – med en ny modstander.

Ogsaa i dette aar havde vi to store udflugter, – der er blevet tradition for, at vi har den første i september. Den anden er en foraarstur, denne gang havde vi den Palmesøndag, det var henholdsvis en Vesterhavs- og Skagenstur. Selvfølgelig havde vi Sæbytur og andre kortere busture ogsaa. Jeg er forøvrigt noget betænkelig ved at kalde Kristi Himmelfartsdagens udflugt for en „kortere“ tur. Vi maa hellere sige: 3 store + de lokale.

Husmoderdagen, der var arrangeret paa bred lokal basis, var særdeles vellykket. Tidligere minister Kamma Larsen-Ledet, der talte over emnet „Familietrivsel“ – „Samfundstrivsel“ og Nordjydsk Pigekor under ledelse af Tage Mortensen kan dele æren for en ualmindelig indholdsrig eftermiddag. Kamma Larsen-Ledet havde hele forsamlingen med sig ved sin stærke fremhæven af familien som samfundets grundpille. Hjemmets „jævne muntre, virksomme liv“ er en forudsætning

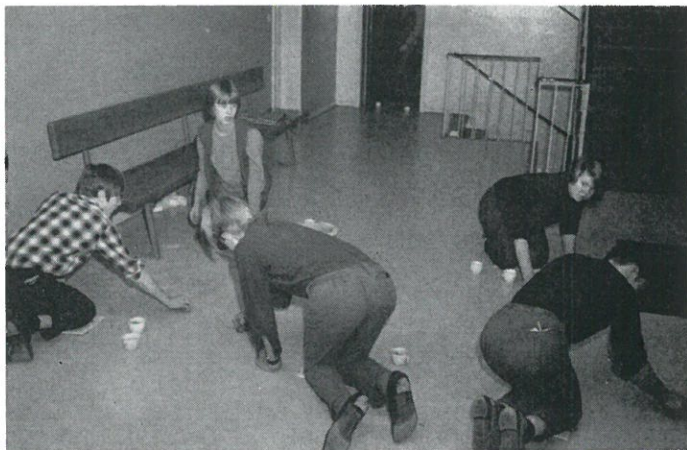

Er det mon godt nok?

for, at vi i dag kan leve op til at virke for alt det, som samfundet kræver af os. Samfundet maa være interesseret i, at familien lever og er saa dynamisk og positiv som muligt.

Faa dage efter havde vi besøg af 240 kvinder fra Hanherreds Husbandsforenings husholdningsudvalg. De havde bedt om et stort program, og det blev gennemført med prisværdig præcision. Jeg fristes til at aftrykke det. Kl. 13: Gudstjeneste i Sæby Kirke ved forstander Hans Jakobsen. Kl. 14.30: Kaffe paa skolen. Kl. 15.30: Foredrag ved fru

Ak - de sorte streger!

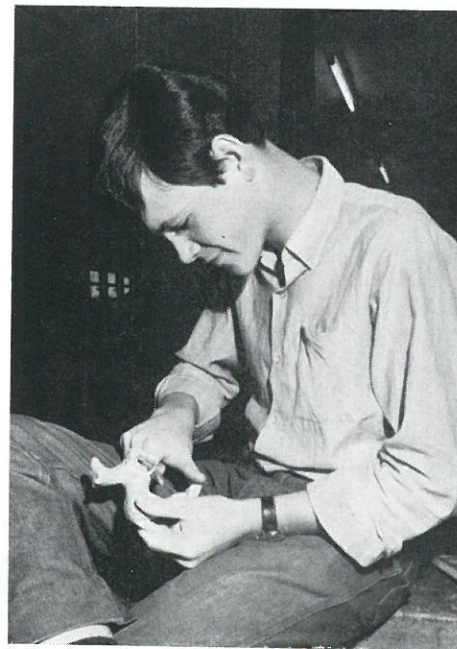
Risegaard Jakobsen. Derefter fri en halv time. Kl. 17: Gymnastikopvisning (eleverne). Kl. 18: Spisning (medbragt mad). Kl. 19: Underholdning af skolens elever. Kl. 20.15: Afslutning. Kl. 20.30: Hjemkørsel.

Jeg spurgte formanden, Anna Sørensen, Halvrimmen, om hun nu ogsaa havde klokkeslet for hver enkelts hjemkomst. Det havde hun ikke, „men du skal ikke være bange“, sagde hun, „de skal nok komme hjem i god behold“. – Det ville jeg heller aldrig tvivle om.

Elevmødet er omtalt under „Elevforeningen“, jeg vil blot tilføje for egen regning, at elevmødespillet „Aaret –“ var pragtfuldt, baade ved stykkets opbygning, udførelse, samt dragter“.

Fra bladene bringer jeg dette lille „klip“: Hvert aar 18. maj sendes over BBC et børne- og ungdomsprogram fra Wales med ønsker om større international forstaaelse. I 1968 blev en hilsen fra Wales videregendt af 41 landes radiostationer.

I aar sendes programmet for 48. gang, og dansk radio bringer et indslag i program 1 lørdag kl. 15.35. Her fortæller fru Marie Risegaard Jakobsen, Stidsholt Ungdomsskole, om korrespondance i æteren, og to

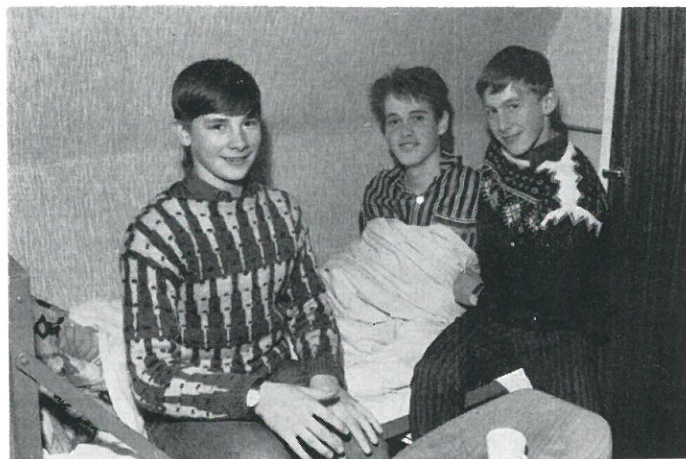

Et godt resultat

Duksekaffe

Sygemeldt

Til lykke

elever fra ungdomsskolen, Anni og Marianne, læser den engelske hil-
sen og det danske svar.

Om Klunserne skriver fru Ada Larsen, saa jeg vil kun nævne, at vi
var glade for, at Thyge, en af Abbé Pierre's gode danske folk, kom og
fortalte om arbejdet, først for eleverne og efter afslutningen ved et
offentligt møde, arrangeret af „International Liga for Fred og Frihed“.

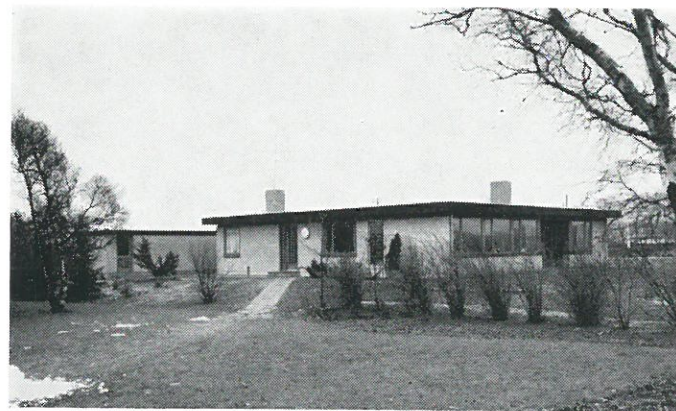
Ved elevmødet var der lige netop støbt grund til et nyt hus syd for
skolen, og det er da klart, at der faldt mange spørgsmål i den anled-
ning: Hvem skal bo der? Bliver det færdig i sommer? o. s. v. Naar det
var mig, der fik spørgsmaalene, svarede jeg: Det skal familien Buhrkall,
og det bliver færdig 9. august ved middagstid, og nu er det jo mor-
somt at fortælle, at huset virkelig blev færdigt – paa klokkeslet, og
indflytningen skete samme dag. Nu ligger det og pryder sine omgivel-
ser. Men vi er ikke færdige endnu. En af dagene indsendes ansøgning
om en lærerbolig mere, samt to undervisningslokaler – ogsaa i haven.

Ja, dette var saa „Aaret, der svandt“. En del kom med, andet ikke,
men vi har været glade for det aar som for alle dets forgængere.

Mange gamle elever fik vi lejlighed til at hilse paa i det svundne
aar, andre er det maaske længe siden vi har set, men vi ved godt, at
jeres tanker gaar hertil mange flere gange, end vi kan se det.

Et par linier til, – saa er det stykke parat til at gaa i trykken. Men
de bedste julehilsener til alle, der faar dette lange brev, skal med.
Glædelig jul fra os allesammen paa skolen – og paa gensyn.

Hans Jakobsen.

Det nye hus

Alvor og humor = levertran og snaps

De samvirkende danske Husmandsforeningers bidrag til den internationale artikel-konkurrence inden for ACWW, er skrevet af Magda Pedersen, Yppenbjerg pr. Jerslev.

Desværre er det ikke tilladt at offentliggøre artiklen før efter verdenskonkurrencens afslutning i forbindelse med kongressen i USA næste år, men vi har da lov at sige, at vi er stolte over at kunne bidrage med en så personligt formet og velskrevet artikel.

Magda Pedersen er just ikke nogen novice udi skrivekunsten. Hun har flere gange givet sine synspunkter til kende i aktuelle spørgsmål i Husmandshjemmet – og hun har også skrevet artikler i københavnske dagblade.

Her skriver hun på familiesidens opfordring en artikel om sit forhold til litteratur. Vi håber hermed at kunne lægge op til en serie artikler i vinterens løb om læsernes fritidsinteresser.

Da jeg var ung, var jeg meget glad for at læse, men så blev jeg gift og blev snart fanget ind af det daglige stræb for kartofler og tørv.

Og stræbet er godt – godt som det grove brød. Men de kommer, disse dage med surhed og ufremkommelighed.

Og så nåede jeg dertil, hvor martyrkronen pudsas. Jeg pudsede den godt, efter det kendte princip: „Koner er gode nok, når der skal muges og mades, saltes og syltes, men ellers kan de føre en tilværelse som et stykke møbel.“

Jeg var alene hjemme med de små, min mand og de store drenge var ude på hver sin boldgade. Da jeg ryddede op, faldt jeg over en af de store drenges bøger: „Alfred“ af Finn Søborg. Jeg kiggede lidt i den og lagde pludselig mærke til, hvor dejligt ilden buldrede og knitrede i kakkelovnen. Jeg forstod med et, at jeg i grunden godt kunne have det rart. Det var jo netop op til mig selv.

Jeg fandt lidt godt i en flaske og lagde mig på sofaen med „Alfred“.

I guder, hvor jeg morede mig!

Frydede mig over Finn Søborgs ubetalelige komik i de små bitte historier, lo, så min mave hoppede op og ned.

Jeg havde det dejligt.

Aakjær siger, at ensomheden synger. Det er grov overdrivelse, ensomhed er ofte grusom.

Men den aften sang ensomheden.

Sang på grund af den fortrukne, forhutlede, men åh, så varmhjertede „Alfred“.

Jeg bestemte mig til at holde fri en aften hver uge, når jeg var alene hjemme.

Jeg hængede om den aften, fik de små tidlige i seng, hyggede om mig selv.

Jeg havde fri.

Først tog jeg fat på humoren, læste alt af Finn Søborg, Soya, Knud Poulsen (Dyden går amok). En dag sagde bibliotekaren til mig, at der jo da også fandtes andet læseværdigt i verden end humor, og han mente, at et voksent menneske godt kunne læse noget andet og bedre. Jeg svarede, at mange kloge mænd af og til drak en (eller flere) snaps for at blive i godt humør, og det kunne vel ikke være værre, at jeg læste noget sjovt for at komme i godt humør. – Men i det samme kom jeg til at mindes, at jeg engang havde haft gigt i skulderen, og at jeg gik til både læge og klog mand.

Den kloge mand sagde: „Drik en snaps hver dag i 14 dage, drik den på fastende hjerte.“

Lægen sagde: „Drik noget levertran.“

Jeg gjorde begge dele. Gigt er infamt, men på den måde ved jeg ikke, hvad det var, der hjalp, så jeg har altid disse to ting i vort ellers tomme medicinskab.

Måske var det også godt med begge dele på boghylden. „Vel,“ sagde jeg til bibliotekaren, „stik mig så en flaske levertran og for eftertiden halvt snaps og halt levertran.“

Han gav mig Leck Fischers: „En kvinde på fyrre“.

Hvor er det en god bog.

Sært, at en mand har kunnet vide så meget om, hvorledes en kvinde tænker, vide så meget om, hvad der er i en kvindes sind.

Jeg købte den bog.

Det er nu bedst at eje bøger, man holder mest af. Det ville være trist at skulle på biblioteket hver gang, man havde lyst til at hygge sig med „Alfred“, og så kunne man endda risikere, at han var lånt ud.

Jeg fortsatte med Leck Fischer, slog tilfældigt ned på Steinbeck, der blev den store oplevelse. Han ejer evnen til at forny sig igen og igen, og havde han kun skrevet den ene bog „Der var engang en krig“, så havde han fortjent Nobel-prisen alligevel.

Og jeg fik læst om „Marie Grubbe“. Denne forunderlige kvinde, hvis liv fængslede H. C. Andersen i „Hønsegrethe“, I. P. Jacobsen i „Fru Marie Grubbe“, Holberg i „Epistel 99“ og Blicher i „En landsbydegns dagbog“. De beskriver hende forskelligt, de gode digtere, men én ting er de enige om: Hun fortrød aldrig, at hun stak af fra baldyrrammen i fruerstuen, stak af med en rakker, som for alvor var parat til at dele livet med hende. – –

Lige nu er jeg blevet færdig med at læse Harper Lees' bog „Dræb ikke en sangfugl!“ Det var en virkelig glæde. Gang på gang standsede jeg op og tænkte: „Det må være mig, der har skrevet dette her. Det er mine tanker, den handler om mine børn.“ Jeg følte en dyb samhørighed, et fællesskab, tværs over de mange grænser med den mig ubekendte forfatterinde i det fremmede land på den anden side af Atlanterhavet.

Jeg kan næsten ikke lade være at sige: *Læs denne bog*. De behøver jo ikke at rette Dem efter det. Ingen kan bestemme over *Deres fritid*. Vælg selv, med hvem De vil dele den.

Rigtig god læsevinter til alle *Husmandshjemmets* læsere og held og lykke til *Dem* alle til at finde ud af, hvor meget snaps og hvor meget levertran der skal være i *Deres* husapotek og på *Deres* boghylde.

Med venlig hilsen

Magda Pedersen, Yppenbjerg.

Solskinsøen i Østersøen

Når man nogle gange har været på rejse sydpå, får man lyst til at køre en lille tur i et af de andre nordiske lande. Der findes nemlig også her ejendommelige naturforekomster, interessante landskaber og historiske seværdigheder. Når dertil kommer gode campingpladser med fine bade-strande, adgang til fiskeri samt alt, hvad hjertet kan begære af muligheder for sportsudøvelse, dans, leg og anden underholdning, så må stedet vel kunne kaldes et ferieparadis.

Og stedet er solskinsøen Øland, der ligger i Østersøen lige øst for den gamle fæstningsby Kalmar, hvorfra man kan sejle over til Färjestaden.

Om nogle år er øen landfast med Sverige, idet man er i færd med at bygge en dæmning over Kalmarsund.

Øland er en vældig sandstensklippe, der er 135 km lang og 5–7 km bred. Gennem årtusinder aflejredes sand og ler og rester af planter og dyr, så der oven på sandstenen blev dannet et lag af skifer og siden af kalksten. På øens vestside stiger kalkstensbjerget brat op fra det lavtliggende kystbælte, hvorfra det skråner mod øst. Kystsletten langs Kalmarsund hører til Sveriges frugtbarste jord.

Fra midten af øen og helt ned til Ølands søndre odde strækker sig en vældig ufrugtbar træløs steppe, der kaldes „Stora Alvaret“. Nord for denne steppe findes Midtølands løvskovsbælte og længst mod nord „Böda kronapark“, et 6.000 ha. stort område med nåleskov.

Øland er Sveriges regnfattigste område, men et af de solrigeste. Kalkstensgrunden og øklimaet danner grundlaget for øens sjældne og særegne flora. I Alvaret findes sibiriske steppevækster, sydeuropæiske vækster og fjeldvækster, og de ølandske lunde har deres specielle planter, f. eks. 15 vildtvoksende violarter og 29 forskellige slags orkidéer.

Den ølandske fugleverden er et kapitel for sig. På øens sydspids i nærheden af Skandinaviens højeste fyr, „Långe Jan“, findes Europas mest givende fuglestation med fuglemuseum.

Jeg har kaldt Øland for solskinsøen, andre kalder den for kunstnerens ø på grund af sit lys og sine lange dage. Man kunne også med god

grund kalde den fortidsmindernes ø, for det er her som i Sønderjylland, overalt, hvor man færdes, taler „stenene“ til én.

Vil man lære et land at kende, må man først studere dets historie, siges der. Det gælder i højeste grad for Øland.

Overalt træffer man på kulturhistoriske seværdigheder, man må standse op ved. Stenaldergrave, bronzealderhøje og fortidsborge, runesten og skibssætninger, kapeller og kirker taler deres tyste sprog om skæbnesvangre tider i Ølands historie, om blomstringstiden ved vor tidsregnings begyndelse og i vikingetiden, og om hårde tider under de store folkevandringer og i middelalderen.

Nu skal jeg ikke her fortælle en hel mængde om disse seværdigheder, men blot nævne et par stykker. Lidt syd for Färjestaden findes Ølands ældste og mærkeligste runesten. Den har interesse for os danske, fordi den er sat til minde om en dansk stormand. I modsætning til de øvrige ølandske runesten, der er dannet af kalksten, er denne ristet i grå sandsten. På stenen står der, at den er sat over Sibbe, Folders søn, og indskriften lyder omtrent således: „En dansk søhelt, der har udmærket sig ved de største bedrifter, ligger begravet i denne gravhøj. En dygtigere helt skal aldrig komme til at råde over dansk land!“

Ordlyden, der er typisk for norsk og islandsk, tyder på, at det er en nordmand, der har sat dette mindesmærke.

Det mest imponerende bygningsværk på øen er Borgholm slotsruin. Kernen i den er et højt og kraftigt forsvarstårn, der blev bygget i det 12. århundrede. Borgen nævnes første gang i 1280, og der er sikkert bygget til den adskillige gange i middelalderen, da den gang på gang var udsat for belejring og snart var i danske, snart i svenske eller hansestædernes hænder. Senere blev de fire hjørnetårne og det mellem-liggende murværk bygget til, og borgen blev forsynet med tårne og tinner, så det lignede både et renæssanceslot og en middelalderfæstning. – 1700 tallet betød slottets forfald, og en brand i 1806 forvandlede det til en ruin.

Langs østkysten ligger de små landsbyer tæt op ad hinanden. Som hegn omkring gårde og haver, og som skel mellem markerne er de ølandske skifersten stablet op i sirlige rækker.

Et ejendommeligt syn er også de mange stubmøller, der findes på øen. Man får indtrykket af, at der hører mindst én mølle til hver gård,

men da jeg fandt fem på rad og række, måtte jeg ud af bilen for at tage et billede.

Øland besøges hver sommer af henvend 500.000 gæster, og man gør en hel del for at lokke flere til.

En campingplads tilbyder at give undervisning i svømning og gymnastik, og indbydelsen lyder således:

„Fotboll för mormor. Lek, dans og fiske“.

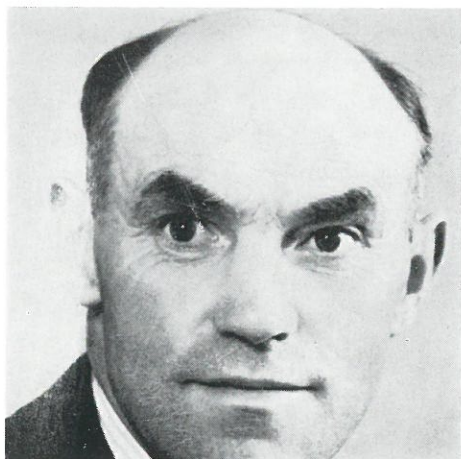
På Horns kongsgård bydes på helstegt lam og gris, og de reklamerer dermed på denne måde:

„Välkommen till Norra Øland!
Och extra välkommen att upleva
Lammet och Grisen
Konstverket med smak
stekhuset ute under tak.“

Jeg nåede ikke til Nordøland denne gang, men jeg opdagede, at der skal mindst en uge til, for at man kan lære øen blot så nogenlunde at kende. Jeg tog fra Stora Rør med den korteste færgeforbindelse til fastlandet og videre gennem Småland og Skåne til Sjælland – en stor og god oplevelse rigere.

Karen Søndergaard.

Mindeord

Alle elever fra de senere aar, kendte Hans Andersen, skolens bestyrelsesformand. Han har været i bestyrelsen i 11 aar og de fleste aar som formand.

Ved aabnings- og afslutningsfester var han altid tilstede, og han glædede sig over samværet med de mange unge.

Paa sin beskedne og kønne maade holdt han hver gang en lille tale til eleverne og mindede dem om deres ansvar over for hinanden og over for os.

Han underskrev indbydelse til bestyrelsesmøde og generalforsamling i skolen i december, og netop den dag, det skulle afholdes, den 17. december, blev han indlagt paa amtssygehuset i Dronninglund. Han kom hjem i begyndelsen af det nye aar, og vi troede, at han var helt rask, men i februar døde Hans Andersen. Det var ufatteligt, at denne virksomme og gode mands livsdag var til ende. Paa mange omraader betød Hans Andersen saa meget: i sit hjem, i sogneraadet, hvor han var formand i de sidste mange aar og her paa ungdomsskolen. Lørdag den 22. februar blev han begravet fra Volstrup Kirke, hvor sognepræst J. Huss og jeg talte.

Den efterfølgende mindesammenkomst holdtes her paa skolen. Gymnastiksalen var fyldt, og mange bragte her Hans Andersen deres sidste hjertelige tak.

Paa skolen vil hans minde blive holde højt i ære, vi føler dyb taknemmelighed for alt, hvad vi har mødt hos ham og hans prægtige hustru, Karla Andersen, der var hans gode støtte til hans sidste stund.

Hans Jakobsen.

Elevmødet

Trods det dårlige vejr mødte 200 gamle elever til elevmødet på Stidsholt Ungdomskole.

Der indledtes med gudstjeneste i Badskær Kirke, hvor forstander Hans Jakobsen prædikede over ordene fra Johannes evangelium: Jeg, lyset er kommet til verden, for at menneskene ikke skal vandre i mørket, men komme til lyset.

Kirken var fyldt til sidste plads, og det var som altid festligt at begynde med gudstjeneste i kirken.

Da vi kom hjem til skolen, var der kaffe, og opvisninger i gymnastik og folkedanse under ledelse af henholdsvis Leif Pedersen, Marianne Rasmussen og Karen Søndergaard. Efter en kort pause samledes vi til dagens foredrag, som holdtes af forstander Hans Jakobsen, der tog sit udgangspunkt i Bernhard Hansens bog „Dagens Stævne“. Der fortælles deri om en ung mand, der havde set, at en dæmning under et uvejr var ved at skride. Han løb til og satte ryggen mod, da der ikke var tid til at tilkalde hjælp. Han stod således til den lyse morgen.

Jakobsen tog dette som et eksempel på opfyldelse af menneskepligt. Den kan ikke lægges ind i faste rammer, dette gør den ikke mindre, tværtimod. Efter forstanderens tale aflagde elevforeningens formand, Juul Højbjerg, Jerslev Østermark, beretning. Han beskæftigede sig hovedsagelig med sidste års elevmøde, årsskriftet og Stidsholt-stævnet i Aalborg.

Kassereren, Karen Søndergaard, fremlagde regnskabet. Dette, samt beretningen godkendtes enstemmigt, og alle valg var genvalg.

Om aftenen opførte samtlige 76 elever musical'en „Året“, der er skrevet af Aage Herman og instrueret af fru Risegaard Jakobsen. Som sædvanlig havde frk. Søndergaard sørget for alle dragterne.

Også denne gang sluttede vi med et par timers dans, og det rigtig gode, ægte Stidsholt-humør rådede lige til det sidste. Formanden sluttede med en varm tak til skolen, forstanderparret, eleverne og specielt for den smukke opførelse på scenen.

Glædelig jul allesammen, og hold jer muntre.

Juul Højbjerg.

Korte hilsener

En dag i december 1967 kom mine forældre efter, at jeg skulle på efterskole. Jeg var ikke meget begejstret for at skulle i skole igen og ud imellem mennesker, som jeg ikke kendte.

Men allerede de første dage blev jeg klar over, at jeg ville få det godt på Stidsholt, og det fik jeg. Var der problemer, kunne man bare banke på Jakobsens dør. „Kom“, lød det inde fra, og når man så kom ind: „Nå, hvad vil du så, min ven, spyt ud“. Det gjorde man, og Jakobsen var straks klar til at hjælpe, hvad det så end var. Der var på Stidsholt et godt kammeratskab mellem elever og lærere, og mellem eleverne indbyrdes. Jeg har nu fået læreplads i en farvehandel i Hjørring, der kan jeg godt lide at være. Til sidst vil jeg ønske glædelig jul til alle på Stidsholt Ungdomsskole, og jeg sender en særlig julehilsen til kammeraterne fra 1968.

Niels Krage Nielsen, Tornby.

Jeg blev den tredie af en søskendeflok, der fik ophold på Stidsholt Ungdomsskole. Jeg takker for månederne vinteren og foråret 1967 og sender gennem skolens årsskrift en venlig hilsen til forstanderparret, til lærerkræfterne og til eleverne fra denne periode. Efter dagene på Stidsholt fik jeg læreplads i Sæby, og det glæder mig, at jeg ret ofte har lejlighed til at hilse på forstanderparret, når de er på besøg i byen. Det er som et friskt pust, der bringer erindringerne frem fra dagene på Stidsholt Ungdomsskole, skolen, der ønsker at give os elever det allerbedste.

Tak til alle på skolen, som jeg kom i forbindelse med, tak fordi jeg fik gode minder. Jeg vil ønske, at Stidsholt Ungdomsskole fremover vil kunne fortsætte sin gerning på samme gode måde. Mange gode ønsker og hilsener.

Margrethe Simonsen, Aså.

Tiden går hurtigt, og jeg tænker tilbage over mange dejlige og morsomme oplevelser fra tiden på Stidsholt Ungdomsskole. Jeg vil gerne sende en tak til skolen, lærere og kammerater og sige dem alle tak for alt godt. Hvor ville I være velkommen til at se indenfor i mit hjem. Jeg glæder mig til at hilse på jer allesammen til elevmødet næste år.

Helga Pinstrup, Nørreis.

Da Claus er ude at sejle igen, har jeg lovet at sørge for, at der her i årsskriftet vil være en hilsen til alle på Stidsholt og ude omkring. Nu er det snart et år siden, han sejlede ud med rederiet „Norden“s skib „Nordvest“, og det er han åbenbart tilfreds med, for i et af de sidste breve, sendt fra Canada, stod: „Det bliver ikke i februar 1970, men først i februar 1971, jeg kommer hjem, – jeg har bundet mig for ét år mere og er nu mønstret som letmatros“. Det er aftale med Jakobsen, at han under dette bringer et par små træk, som han har modtaget fra Claus i sommer. Jeg sender også hilsen til gamle elever.

Claus' moder, Kirsten Mathiesen, Aalborg.

Dette er skrevet ude ved Puerto Barrios og er en hjertelig hilsen til jer alle derhjemme på Stidsholt. Jeg har jo nu noget svært ved at komme og se til jer. Jeg har de sidste måneder været i Canada, og jeg har været mange andre steder på vejen til Venezuela. Der ligger jo en masse øer ud for Venezuela, og vi besøgte mange af dem, og på fastlandet mange af Venezuelas største havnebyer. På mine togter har jeg selvfølgelig også været mange steder i Europa, ganske særlig var jeg glad for England. Der har flere gange været tale om, at vort gamle skib skulle sælges. Det ville jeg ikke synes om, for dermed ville jeg blive afmønstret.

Når jeg kommer hjem engang, bliver noget af det første, jeg foretager mig, at besøge familien Jakobsen i Stidsholt. Den bedste tid af mit 20-årige liv var den, jeg havde på Stidsholt. Hvor har vi dog mange minder

derfra, alle sammen lyse og gode. Kedeligt, at jeg nu må slutte, da jeg kom så godt i gang, men der er lige blevet råbt, at skibet skal sejle om 2½ time, og breve skal afleveres 2 timer før afgang.

Mange hilsener fra en Aalborg-dreng.

Claus Mathiesen.

Jeg mindes med glæde og taknemmelighed året 1967–68 på Stidsholt Ungdomsskole, en fornøjelig tid blandt muntre og glade kammerater. Jeg vil gerne sende en hjertelig hilsen og tak til lærere og forstanderparret, der altid var så imødekommende, hvad enten vi kom med lette eller svære ting. I tiden efter opholdet har jeg været i huset og arbejdet på et drengehem, hvor jeg nu er i lære som smørrebrødselev. Glædelig jul og godt nytår.

Anette Larsen, Frederikshavn.

I mine tanker oplever jeg ofte mit ophold på skolen i vinteren 1968. Dette ophold vil altid stå for mig som et vidunderligt afsnit af mit liv.

Jeg mindes, hvordan skæbnen førte mig til Stidsholt Ungdomsskole. Jeg må erkende, at det hverken var mig selv eller mine forældre, som fandt ud af, at jeg skulle på skole. Dette var simpelthen et krav fra den læreplads, jeg søgte. I dag er jeg lykkelig for, at jeg kom på Stidsholt Ungdomsskole. Her mødte jeg prægtige kammerater, dejlige lærere og lærerinder og et vidunderligt forstanderpar, som jeg altid vil mindes med stor glæde.

Jeg er i dag i fuld gang med min uddannelse som defektrice. Det er jeg meget glad for. Nu, hvor året synger på det sidste vers, føler jeg trang til at sende denne lille hilsen og samtidig sige tak for den hjælp-somhed, venlighed og forståelse, jeg oplevede under mit ophold på Stidsholt Ungdomsskole.

Til slut vil jeg gerne ønske hr. og fru Jakobsen samt lærere, lærerinder og eleverne en rigtig glædelig jul samt et godt nytår.

Helle Karnøe, Svendsen, Aalborg.

Rigtig glædelig jul allesammen. De bedste hilsener og tanker fra

Willy og Ada Larsen.

Meddelelser

Elevmødet

afholdes søndag d. 24. maj (næstsidste søndag i maj). Det ville være så rart, om I ville reservere dagen og komme til Stidsholt. Det er nu mere festligt, når vi er rigtig mange. Velkommen – også til ægtefællerne.

Jubilæumsholdene

Elever fra vinteren 1944–45 og sommeren 1945 indbydes på elevmødedagen til jubilæumsfest med middag på skolen kl. 11. Send venligst et kort med indmeldelse en uge før. Det er at gøre jer selv og andre en tjeneste, hvis I vil sætte jer i forbindelse med kammerater fra jeres hold og aftale at mødes.

Stidsholt-stævnet i Aalborg

afholdes i Skydepavillonen ved Aalborgtårnet søndag den 29. november kl. 14. Velkommen gamle elever (med familie).

Elevfortegnelse

Keld Bergmos, Aalborg.
Jens Bolet, Hjørring.
Marianne Busch, Odense.
Else Christensen, Mosbjerg.
Jørgen Christensen, Gudumlund.
Lene Christensen, Serritslev.
Birgit Davidsen, Aalborg.
John Eiby, Fredensborg.
Jonna Erland, Aalborg.
Birte Eskesen, Aalborg.
Hans Eskildsen, Hasseris.
Susanne Frandsen, Gærum.
Birthe Hansen, Aalborg.

Christian Hansen, Skørping.
 Henrik Hansen, Aalborg.
 Jens Anton Hansen, Try.
 Jens Aage Hansen, Ulsted.
 John A. Hansen, Randers.
 Jens Hjorth, Lundborg.
 Tonny Isaksen, Frederikshavn.
 Arne Jensen, Refs Vindinge.
 Bodil Jessen, Kolding.
 Inger Jørgensen, Aabyhøj.
 Kirsten Jørgensen, Ulsted.
 Jens Ole Klitbo, Frederikshavn.
 Ole Knudsen, Aalborg.
 Ole Madsen, Hjørring.
 Peder Marcussen, Serritslev.
 Inga Moberg, Nr. Sundby.
 Ole Munkholt, Allerup.
 Else Marie Møller, Aalborg.
 Bodil Nielsen, Næsby.
 Erling M. Nielsen, Aalborg.
 Franch Nielsen, Højbjerg.
 Frank Nielsen, Tolne.
 Hans Jørgen Nielsen, Kalundborg.
 Lene Nielsen, Svendstrup.
 Lone Nielsen, Halvrimmen.
 Merete Nielsen, Serritslev.
 Robert Nielsen, Hjørring.
 Anne Grethe Olesen, Aalborg.
 Erik Pedersen, Aalborg.
 Lise Pedersen, Skagen.
 Lizzie Pedersen, Brønderslev.
 Anni Pilgaard, Tranum.
 Helga Pinstrup, Nørre-Is.
 Joan Poulsen, Aalborg.
 Jens Chr. Salling, Løgstør.
 Anna Lisa Søgaard, Hasseri.
 Brian Sørensen, Skagen.

Jan M. Sørensen, Aalborg.
 Roland Sørensen, Høgsted.
 Karen Thorsen, Læsø.
 Anita Tørning, Aalborg.
 Susan Walsted, Nr. Sundby.
 Dorte Villumsen, Hjørring.
 Annick Ziegler, Gøteborg.
 Jørgen Dalsgaard, Vellingshøj.
 Dorte Hansen, København.
 Jytte Hansen, Ulsted.
 Aase Jensen, Aalborg.
 Annie Larsen, Aalborg.
 Birthe Larsen, Læsø.
 Hans Jørgen Larsen, Skagen.
 Ejner Nielsen, Eistrup.
 Lene Pedersen, Skagen.
 John Ritter, Frederikshavn.
 Helle Svendsen, Aalborg.
 Ole Sørensen, Hjørring.
 Randi Sørensen, Jerup.
 Elly Wiis, Læsø.
 Jytte Andersen, Tversted.
 Hilbert Christensen, Gærum.
 Anni Hansen, Frederikshavn.
 Kristian Hedegaard, Hesselager.
 Alex Henriksen, Ranum.
 Jens Arne Højholt, Frederikshavn.
 Lars Jørgen Jensen, Aabybro.
 Ole Peter Kristensen, Asaa.
 Bjarne Nielsen, Brønden.
 Jytte Nielsen, Aalborg.
 Knud Erik Nielsen, Jerslev.
 Hans Kurt Pedersen, Bindslev.
 Jens Chr. Pedersen, Vestervig.
 Bodil Thomsen, Skagen.
 Christian Thomsen, Hjørring.
 Erik Thomsen, Sindal.

Elevforeningens bestyrelse

Juul Højbjerg, Jerslev Østermark, Jerslev, formand.
Edel Jensen, Annebergvej 21, Aalborg, næstformand.
Karen Søndergaard, Stidsholt, Sæby, kasserer.
Jeppe Buhrkall, Stidsholt, Sæby.
Orla Jensen, Ørtoft, Sæby.
Jørgen Jensen, Stidsholt, Sæby.
Gerda Osterland, Rasmussen, Dybvad.

Regnskab

for året 1. maj 1968–30. april 1969.

Indtægt:

Kassebeholdning	1.803,03
Årsskrifter kontant	775,50
Årsskrifter pr. giro	3.582,00
Renter	117,83
	6.278,36

Udgift:

Musik ved elevmødet 1968	250,00
Frimærker	650,00
Ekspresttrykkeriet	3.897,90
Duplikatorpapir m. m.	29,75
Indestående i sparekassen	1.206,15
Indestående i giro	20,39
Kontant beholdning	224,17
	6.278,36

Stidsholt, den 17. maj 1969.

Karen Søndergaard.

Regnskabet er revideret, og kassebeholdningen er til stede.

Sæby, den 17. maj 1969.

Chr. Dam.